

BÜYÜK GREV

1978

Aziz Nesin 1915-1995

İÇİNDEKİLER

Son Konuşuma Mektup - "Son Konuşuma Mektup" Üzerine
Parmaklarımın Bir Uzantısıdır Benden Sonraya
Üç Kez Dirilen Bir Ölünün Neden Dördüncü Kez Dirilmediğinin Öyküsü
Haklı Olan Bir Ayal Başparmağı
Bir Cenaze Töreninde
Büyük Grev - "Büyük Grev" Üzerine
Hızır Aleyhissalam Görevinden Neden İstifa Etti
Hükümetin İçine Girmek
Sodom Büyükelçisinin Günlüğü ya da Din Kitaplarından Öğrencilere Seksoloji Dersi
Sar Beni, Sev Beni, Okşa Beni, Öp Beni
Biz Ne Halt Ettik
Burası Neresi
Böyle Bir Kötü Adam
Sürücü, Yolcusunu Neden Dövdü
Medeniyetin İlk Girişi
Turistik Belgemizi Geri Alsınlar
Teleskop

Hakkında

Aziz Nesin'in "Büyük Grev" isimli öykü kitabı 1978 yılında yayımlanmıştır. Kitap "Yankılar" başlıklı bölüm ve onu izleyen iki yazı ile birlikte toplam on dokuz öyküden oluşmaktadır. "Yankılar" isimli bölümden sonraki iki yazı, yazarın "Büyük Grev" ve "Son Konuşuma Mektup" isimli öykülerine yönelik eleştiri yazıları ve onlara cevaplarını içermektedir.

Yazar öykülerinde sade ve akıcı bir dil kullanmıştır. Öykülerinde sıklıkla abartılı öğeler ve mizahi unsurlar yer almaktadır. Aziz Nesin okuyucularına keyifli bir okuma sunarken toplumsal meseleler ile ekonomik ve siyasal düzene dair düşüncelerini de sağlamıştır. Dönemin toplumsal yapısına eleştirel bir bakış açısı ile yaklaşmaktadır. Yazar, toplumun yapısını eleştirirken aynı zamanda bürokratları, aydınları, siyasi çevreleri, yöneticileri de eleştirmektedir.

Öyküleri çatışma, ikiyüzlülük, çıkarıcılık, bürokrasi, yozlaşma, duyarsızlık, çaresizlik, algı gibi ortak temalar da içermektedir. Son Konuşuma Mektup isimli öyküde dönemin yazarlarının hastalıklarla mücadelesi ve ölümleri üzerine yazarın iç dünyasına ilişkin yansımalar söz konusudur. Büyük Grev isimli öykü ise yine dönemin büyük grev ve sendika mücadelesinin etkisi olduğu anlaşılmaktadır. Tüm bunlar, kitabın sonundaki yankılar bölümündeki söylemlerden anlaşılmaktadır. Bu sebeple öykülerin sadece bireysel hikayeler değil, döneminin siyasi ve toplumsal yapısının da bir yansımasıdır.

SON KONUŞUMA MEKTUP

Öykü

Ölümü bekleyiş Yazarın, son konuşum diye bahsettiği bir kişi değildir, ölümdür. Konuk olarak ölümü sembolleştirmiştir. Uykudayken, hazırlıksız şekilde veya istenmeyen misafir gibi çöreklenircesine gelmemesini söyler. Ona yakışır şekilde gelmesini ister. Ölüm onun hep aklındadır. Ondan korkmuyordur. Ama şimdiye kadar hep güçlü olmuştur. Gelen güçlükleri olduğu gibi kabul etmiş, onlarla bahsetmiştir. Ölüm ona korkutucu gelmiyordur. Sadece onu şimdiye kadar olduğu halinden farklı gösterecek şekilde gelmesini istemiyordur. En azından onu müşkül duruma düşürecekse de

yanında kimse olmamasını istiyordur. Kimseye öyle görünmek istememektedir. Şimdiye kadar sevinçlerini paylaşmış, acılarını gizlemiştir. Ölüm konusunda da öyle olmak istiyordur.

Ölüm ile mücadele Daha önce ölümle çok mücadele etmiş, hiç pes etmemiş, elinden geleni yapmıştır. Bu konuda asıl zor olanın kendi mücadelesi olduğunu söyler. Çünkü ölüm eninde sonunda galip geleceğini biliyordur, kaçınılmaz sonudur. Fakat kendisi eninde sonunda kaybedeceğini bilerek her seferinde pes etmeden mücadele etmiştir. Bunca yıldır yeterince çile çekiyorken bir de onun çektirmemesini, ona gereken saygıyı gösterebileceği şekilde gelmesini ister.

Arzulanan son Eskiden kahraman ya da bitkisel olmak istediği dönemler vardır. Kahramanlar ilk savaşında ölmeyip son savaşında ölenlerdir. Bitkisel olarak ölmek istediği zamanlarda ise çok uzun yaşayıp bitkisele dönüşüp, ölümün geldiğini bile anlamayacak hale gelmeyi istemiştir. Ama artık ikisini de istemiyordur. İsterse en beklemediği anda bile gelebileceğini, zaten hep aklında olduğunu söyler. Şimdi olduğu gibi elinde kalem, önünde kağıtla, yazı makinesinin başında gelmesini tercih ettiğini belirtir. Kapısı ve yüreği hep açıktır. Yeter ki kendi gözünde kendini küçültürmemesini diliyordur. Bunu hak ettiğini ama ille de ona of dedirtecekse ikisinin yalnız olmasını sağlamasını istemiştir. Saygıyla gel ölüm, bekliyorum diyerek yazısını bitirmiştir.

Temalar

Ölüm Ölümün nihai son ve belirsiz oluşu karşısında yazarın çaresizliği görülmektedir. Ölümü bir misafir gibi sembolleştirmekte ve en azından yaşam karşısında verdiği mücadeleye yakışır biçimde onu bulmasını istemektedir. Yazar ölümden korkmamakta sadece başkalarına zayıf görünerek ölmek istememektedir. Yaşamın son anında da ömrü boyunca oluşturduğu kimliği korumak istemektedir.

“SON KONUĞUMA MEKTUP ÜZERİNE”

Öykü

Oktay Akbal’ın yorumu Oktay Anar, Aziz Nesin’in çok ünlü ve başarılı bir gülmece yazarı olduğunu belirtir. Kitapları başka dillere çevrilmiş, başka ülkelerde basılmış, Türk halkına da epey faydalı olmuştur. Sadece gülmece değil daha dramatik yazıları da vardır. Fakat “Son Konuğuma Mektup” isimli öyküsü ölümle ilgili ve oldukça dramatiktir. Oktay Akbal, ölümü türlü sembollerle anlatan ve benzeten yazarlar olduğunu söyler. Aziz Nesin, onu bir misafire benzetmiştir. Bu misafir de Azrail’dir. Eskiden bazı hikayelerinde o da ölümle ilgili benzetmelerde bulunmuştur ama ona göre artık ölüm dışarıdan gelen bir şey değil, doğduğundan beri içinde olan ve zamanı gelince seni alan bir şeydir. Ayrıca Oktay Akbal, Aziz Nesin’in kendini çağdaşlarından büyük gördüğünden dolayı hiçbir zaman kıskanmadığını söylemesine üzüldüğünü söyler.

Rasim Adasal’ın yorumu Rasim Adasal, Oktay Akbal’ın ölümü daima insanın içinde oturan bir misafir olarak görmesini farklı bir yorum olarak değerlendirmektedir. Yazarın, Aziz Nesin’in “Son Konuğuma Mektup” yazısından ilham alarak felsefi bir yargıda bulunduğunu söyler ve bunu örneklerle açıklar.

Rauf Mutluay’ın yazısı Rauf Mutluay, Aziz Nesin’in ölümü konuk olarak gördüğü yazısından ve bu yazıyı yorumlayan Oktay Akbal’ın gazetedeki yazısından bahseder. Aziz Nesin’in yaptıkları ile böbürlenme konusunda yazdıklarını hiç garipsemediğini ve onu rahatsız etmediğini söyler. Yazı dünyasında oldukça çalışkandır ve tüm bunların içine bir de kendi ismi ile vakıf kurmuş ve çalışmalarına devam etmektedir. Bu çalışkanlığın böbürlenecek bir durum olduğunu, Aziz Nesin’in yurt dışında aldığı başarılarının devlet, edebiyat ve yayın dünyası tarafından seslendirilip yeterince öne çıkarılmadığını söyler. Ülkemizde Aziz Nesin ismine yakışır bir ödül belgesi yaratılabileceğinden bahseder.

Oktay Akbal’ın ikinci yorumu Oktay Akbal, okuyuculardan Aziz Nesin hakkında yazdığı yazı ile ilgili üzüldüklerine dair yorumlar aldığını belirtir. Aziz Nesin’de ona “Geriye Kalan” isimli öyküsünü okuması için gönderirken “Son Konuğuma Mektup” isimli öyküsünü neden öyle yorumladığını sormuştur. O yazıda yorumunun tam tersini anlatan da bir sürü cümle varken ortaya çektiği bir cümleden dolayı yazarların insanı idam sehпасına bile götürebileceğini söylemiştir. Oktay Akbal, yazarı da yazarı seven okurları da üzdüğü için üzüldüğünü belirtir. Madem ki yazar öyle diyor kendi dediği doğrudur diye belirtir. Geriye kalan isimli öyküsünden bahseder. Yazısını bitirirken ise kim ne derse desin Son Konuğuma Mektup isimli öyküsünde o şekilde konuşmamasını, ölüme meydan okumasını beklediğini belirtir. Sanatçının da zaman zaman ölümden etkilenebileceğini ama kendisini kaptırmaması gerektiğini söyler. Aziz Nesin ona göre altmışını yeni geçmiş, genç bir yazardır.

Tuncer Uçarol'un yorumu Tuncer Uçarol, yazısında hem Aziz Nesin'in "Son Konuğuma Mektup" isimli öyküsünü yorumlar hem bu konudaki Oktay Akbal'ın yorumunu eleştirir hem de Aziz Nesin'in bu yazıyı yazdığı dönemde ünlü edebiyatçıların hastalık ve ölümleri ile ilgili durumlardan bahsederek dönemin şartlarının altını çizerek. Bu şartlar altında Aziz Nesin'in ölüm fikrinden etkilenip, bazı yazarlar gibi hastalıkla mücadele ederek ölmek istemediğini belirtmesinin normal olduğunu söyler. Ona göre Aziz Nesin büyük bir yazardır. Dernek kurmuş, binlerce öykü yazmıştır. Yaptıkları ile böbürleniyorsa da böbürlenmesini doğal görmektedir. Ölüme yaklaşan ve ardında bunca emek bırakıp yapmak istediklerini yapmış ve tamamlamış gibi hisseden birinin böyle düşünmesinin olağan olduğunu belirtir.

Temalar

Çatışma Ölüm temalı yazılmış bir öyküye karşı eleştiriler ve yorumları içeren bölümde karşıt fikirler arasındaki çatışma görülmektedir. Bazı görüşler yazarı kendisini üstün gördüğü için eleştirirken bir kesim yazarın böbürlenmesini çalışkanlığının ve başardıklarının sonucu olarak doğal görmektedir. Ortak noktada birleşilen kısım ise ölümün herkes tarafından farklı sembollerle anlatılması, insan için değişmez bir olgu olmasıdır.

PARMAKLARIMIN UZANTISIDIR BENDEN SONRAYA

Öykü

Kaybolan "H" harfi Yazar, emekli yazı makinesinden bahseder. "H" harfi düşmüştür, bulamamıştır. Çok yıprandığını söyler ve kendisine benzetir. Kendisine hoyratça davrandığı gibi makineye de hoyratça davranmıştır. Kapasitesinin çok üstünde kullanılmıştır. Makinesinin evliliği ile aynı yaşta olduğunu belirtir. İlk evlendiği zaman, hapisten çıkınca, karısı ile İstiklal 'de yürürken vitrinde beğenip taksitle almışlardır. Yazar kefil istememelerine şaşırılmıştır. Makine on dokuz yıllıktır ama kullanımından dolayı yüz doksana yaşında sayılacağını belirtir. Aynı kendisi gibi, kendisi de altmış yaşındadır ama kaç altmış yaş yaşamış gibi olduğundan emin değildir.

Yazı makinesinin eskiliği Aslında yazarın iki yeni yazı makinesi daha vardır ama onları kullanırsa eskisine ihanet edecekmiş gibi hissedişiyordu. Eski yazı makinesi adeta onun uzvu, bir organı gibi olmuştur. Onun harfi düşünce, bir şey olunca kendi parmağı burkulmuş, bir yeri incinmiş gibi hissedişiyordu. Yıllarca onda yazı yaza yaza birbirlerinin dilinden anlar olmuşturlardır. Kendinden başka kimsenin onun dilinden anlamayacağını söyler. Gizli sırları vardır. Örneğin soru işaretine basmak için virgüle uzun basması gerekişiyordu. Artık bazı harfler silinmiştir, ısıll ısıldır. İşleyen demir parıldar diyerek ironi yapar. Harfler silinse de kendisi artık ezberlediğinden kolaylıkla yazıyordur. En son "H" harfi kaybolunca "Başarımı Karıma Borçluyum" isimli radyo oyunu yazı dizisini yazarken zorlanmıştı. "H" harfinin odluğu kısımları boş bırakmış, sonra kalemle eklemiştir.

Yazı makinesinin uyarıları Daktiloyu tamir için her götürüşünde usta anlamlı anlamlı yüzüne bakıyordur. Artık tamir edilecek hali kalmadı der gibidir. Ama onun için vazgeçilmezdir. Sanki yazılarını yazarken beğenmediğinde birdenbire takılıp tutukluluk yapıyor, şeridi takılır, gıcır gıcır ses çıkarır durumdadır. Bir yazıyı beğenmişse de adete tuşları piyano sesi çıkarıyor gibidir. Yazar, kendisine artık yaşlandığını, kötü yazı yazıp sonrasında düzeltecek kadar vakti olmadığını, söylemesi gerekenleri söylemesi, en güzel şekilde yazması için uyarıda bulunduğunu düşünüyordur.

Karısı ile şakalaşmalar Karısı ile evlendiği tarih ile daktilonun kullanım tarihi eşittir. Karısı, tamirciden dönerken ona takılmıştır. Daktilonun bile ona dayanamadığını, kaç kere bozulduğunu belirtmiştir. Yazar, karısına hak verir. Daktilo bile ona dayanamamıştır ama karısı dayanmıştır. Karısının haklı olduğunu çünkü karısı olduğunu belirterek yazısını bitirmektedir.

Temalar

Sadakat/Alışkanlıklar Yazar eski daktilosuna bağlıdır. Yeni iki daktilosu olmasına rağmen onu aldatıyor gibi hissettiği için onları kullanmamakta, eskisini sürekli tamir ettirmektedir. Ondandır adeta bir insan gibi bahseder. Daktilo ile arasındaki ilişki ve daktilonun hali aslında onun kendi yıpranmışlığını, geçmişine duyduğu sadakati ve alışkanlıklarına olan bağlılığını simgelemektedir.

ÜÇ KEZ DİRİLEN BİR ÖLÜNÜN NEDEN DÖRDÜNCÜ KEZ DİRİLMEDİĞİNİN ÖYKÜSÜ

Öykü

Polis memuru hakkındaki haber Yazar, üç kez ölüp dirildikten sonra dördüncü kez ölüp dirilmeyen polisin haberini gazetelerden herkesin öğrenmiş olabileceğini belirtir. Ama herkesin durumu eksik bildiğini, neden üç kere dirilip dördüncü kez dirilmediğini anlatacağını söyler. Polis memuru üstlerinin sözünden çıkmayan, kendisine verilen görevi yerine getiren, her buyruğu tartışmasız yerine getiren biridir. İki haftadır olağanüstü durum vardır ve izinsiz çalışıyor, pek az uyku ile görevini yapıyordur. Şimdi dinlenme ve göreve dönme için iki günü vardır. Bu iki günde üç çocuğu ile ilgilenmek, bol uyumak, evinde ailesi ile vakit geçirmek istiyordur. Ama izni ay sonuna denk gelmiştir. Ay sonları para bittiğinden evin eksiklerini gidermekte zorluk yaşıyor, mutlaka olmadık sebepten karısı ile kavgaya ediyorlardır.

Polis memuru ölür O gün de bu şekilde olmuştur. Karısı kahvaltı için çocukları bekletiyordur. Ama adam o güne kadar o kadar çok hiç uyumamıştır. Karısı, kocası ile arasını yumuşatmak ve kahvaltı için onu uyandırmak için yanına uzanır. Fakat adamın ölmüş olduğunu fark edip çığlık atar. Adamın ruhu hala odadadır. Karısının ve çocuklarının yakarışlarını duyar ama hiçbir şey yapamaz. Komşular eve gelmiş, cenaze işlemleri için aileye yardım etmeye başlamıştır.

Tanrı ile konuşma Ruh bedenden kurtulduğu için adam kolaylıkla göğe yükselir. Cenneti uzaktan görebiliyordur. Yaklaştığında kapısında çok iri bir adam durduğunu görür. Cennete gideceğinden emindir. O güne kadar üstleri ne diyorsa yapmış, görevi neyi gerektiriyorsa harfiyen uygulamıştır. Fakat kapıdaki görevli ona kaba davranır. Yerinin cehennem olduğunu, geçiş olmadığını söyler. Adamın buna itirazı vardır. Tanrı'nın yumuşak ve şefkatli sesi duyulur. Görünmüyor ama sesi işitiliyordur. Polis memuruna, toplu gösteri yapan öğrencileri coplayıp coplamadığını, grev yapan işçilerini karakola sopadan geçirip geçirmediğini, halkın üzerine ateş açıp açmadığını sorar. Polis memuru gururla hepsine olumlu yanıt verir. Üstleri ne diyorsa yaptığını söyler. Tanrı, cennete girip girmeyeceğine üstlerinin karar vermediğini söyler. Ona akıl verdiğini, vicdanına göre davranması gerektiğini belirtir.

Polis memuruna verilen ikinci şans Adam salya sümük ağlar. Tanrı'dan af diler ve kendisine bir şans vermesini ister. Tanrı ona bir şans vermeyi kabul eder. Dünyada tam ölüm raporu verilecekken ruhu bedene girer ve öksürerek uyanır. Belediye memuru baygınlıktan böyle olduğunu düşünür. Polis memuru artık kim ne emir verirse versin vicdanına göre davranıyordur. Fakat üstlerinin her dediğini olması gerektiği gibi yapmadığından puanı düşer, taşraya sürülür. Bir süre sonra da polislikten atılır. Emeklilik hakkını da kaybetmiştir. Hastalanır ve hastanede vefat eder.

Polis memurunun çabaları Bu kez ruh cennetin kapısına gittiğinde içeri buyur edilir. Fakat içeri girmek istemez. Karısını ve çocuklarını sefalet içinde bırakmıştır. Önceki seferden daha yoksullardır. Bir şans daha ister. Onları güvence altına alıp gelmek niyetindedir. Tanrı ona bir şans daha verir. Bu kez gittiğinde yine öksürerek kendisine gelir. Herkes şaşkındır. Bir tanıdık aracılığı ile mesleğe geri döner. Ölmeden önce çocuklarının ve karısının yaşamlarını güvenceye alacak şekilde çalışır. Üçüncü kez ölür. Ölünce cennetin kapısına gider ama iri koruma onu içeri almaz. Yerinin cehennem olduğunu söyler. Adam önceden hak kazandığını söylese de Tanrı araya girer. Dünya da yolsuzluk, rüşvet ve haraç işlerine karışmıştır. Adam bir kez daha Tanrı'ya yalvarır. Ona bir şans vermesini ister. Tekrar cesedin içine girer. Gazetelerin yazdığı olay budur. Polis memuru tekrar dirilince görevine döner. Üstlerinin isteklerini körü körüne yerine getirmeyi, aklını ve vicdanını kullanır. Yolsuzluk yapmaz. Ama yine görevden atılır. Ailesi yoksul ve aç kalır.

Polis memuru dirilmeyi reddeder Günü gelince polis memuru ölür. Cennete giriş için izni vardır ama bir türlü kapıdan giremiyordur. Cennet cehennem arası yürüyüp duruyordur. Ruh sıkışmıştır. Tanrı onunla konuşur. Polis memuru, cennete gidecek şekilde davranırsa ailesinin aç kaldığını, diğer türlü ise cehenneme gönderildiğini söyler. Şimdi akli ailesinde kalmıştır. Tanrı ona bir şans daha verir. Ama polis memuru kullanmak istemez. Bir polisin hem üstlerini hem karısını hem Tanrı'yı memnun etmesinin imkânsız olduğunu anlamıştır. Üçünden biri nasılsa memnun kalmayacaktır. Tekrar dünyaya gitmeye gerek olmadığını, cennete girmeyi istediğini söyler. Polise kapılar açılır ve içeri girer. Karısı ise cesedin başında bu kez ağlamıyordur. Nasılsa tekrar dirileceğini düşünüyordur. Ama polis memuru geri dönmemiştir.

Temalar

Çaresizlik/İkilem Yazar, bireyin yaşadığı sistem içindeki çaresizliğini mizahi bir hikâye ile anlatmakta ve eleştirmektedir. Özellikle polislerin görevleri dolayısıyla üstlerine itaat etmeleri beklenirken hem ahlaki olanı hem görevinin gereklerini yapmasının imkansızlığına dikkat çekerek otoriteyi eleştirmektedir. Otoriteye bağlılık, vicdan ve ekonomik çıkarlar çatışmakta, bireyi çaresiz

biraktırmaktadır. Seçimlerinin sonuçlarından birey sorumludur ancak her seçimde bireyin yaşadığı ikilem düzenin sonucudur.

HAKLI OLAN BİR AYAK BAŞPARMAĞI

Öykü

Adamın zor günü Adam bütün gün kentin sıkışık kalabalığında itilip kakılmış, sinirleri bozulmuştur. Kaç kez istemediği yere kalabalıkla birlikte zorla sürüklenmiştir. Girdiği devlet dairelerindeki memurlar, hademeler, çalışanlar onu aşağılamış, azarlamıştır. Öne geçmek, yer kapmak, öncelik kazanmak için herkes itmiş, çekmiş, kakmıştır. Adam evine geldiğinde orada da aradığı huzuru bulamamış, adeta boğucu bir ortamın içinde hissetmiştir. Lokmalar boğazında büyürken yemeğini zar zor bitirmiş ve yürüyüşe çıkmıştır.

Gece yürüyüşü Artık kalabalık dağılmıştır. Dışarıda pek insan ve araç yoktur. o akşam yıldızlar ve ay bile görünmüyordur. Her yer zifiri karanlıktır. Adamın saptığı yolda lambalar bile yanmıyordur. Bu şekilde yürümek biraz iyi gelmiştir. Az sonra yürürken çimenlerin arasında parlayan, çakıl taşı kadar bir şey görür. Zıplaya zıplaya gidiyordur. Ne olduğunu anlamak ister, merak eder. Onu takip ederken o küçük şeyin konuştuğunu görür. Onu takip etmemesini, rahat bırakmasını söylüyordur. Adam kendisi ile birisinin alay edip etmediğinden emin olur. Konuşan şey bir baş parmağı olduğunu söyler. Adam şaşkındır.

Başparmağın söyledikleri Başparmağı iki yıl önce onun gibi bir insan olduğunu, tüm organlarının tam olduğunu söyler. Ama eksile eksile bu kadar kalmıştır. Adama hikayesini dinlemek isterse anlatabileceğini belirtir. Adam şaşkınlık içinde kabul eder. Birlikte yakındaki bir parka giderler. Başparmak çimenlerin arasındadır, adam da çimenin üstüne oturur, hafif ıslanır. Başparmak anlatmaya başlar.

Vapurdaki kavga Aynı onun gibi bir insanken bir gün vapurla karşıya geçiyordur. Vapur kalabalıktır. Bir sürü kişi ayaktadır. Kendisi oturmuştur. Karşıda oturan bir adam yayılarak iki kişilik yer kaplamaktadır. Birinin uyarmasını bekler ama kimse onu uyarmaz. Adam dayanamaz ve düzgün oturmasını, bir kişilik daha yer kapladığını, ayakta olan yaşlılar olduğunu söyler. Fakat çok kaba bir tepki ile karşılaşmıştır. Yayılarak oturan adam kendisi otururken başkalarını düşündüğü için onu komünist olmakla suçlamıştır. Kavgaya kimse ses çıkarmıyordur. Adam birisi onu destekler ve böylece yalnız kalmaz diye bekler ama kaba adam onu dövmeye başlayınca bile kimse müdahale etmez. Adamın kolunu arkaya kıvrınca kolu kırılır. Vapurdan inerken herkes haklı olanın adam olduğunu söyler. Bu durum adamın hoşuna gider. En azından ona hak veriyorlardır.

Adamın başına gelenler Omzu alçıya alınır ama üç ay sonra bile iyileşmez. Kolu kesilmek zorunda kalır. Artık tek kolla kalmıştır. Başparmak, her seferinde haksızlık karşısında susmadığını, buna karşılık başka insanların ona destek vermediğini bu yüzden mağdur olduğunu anlatır. Sigara içilmeyen yerde sigara içen adamı uyarınca çıkan kavgada adam onu itmiş, vapurla iskele arasında bacağı sıkışmış ve bacağını kaybetmiştir. Satış yapan küçük çocuğu zorbalayan ve istismar edeceği anlaşılan adama karşı gelmiş ve adamın bıçak darbesi ile diğer kolunu kaybetmiştir. Tek bacağı ile yürüyemeyeceği için kendisini tekerlekli sandalye ile itecek birini tutmuştur. Karısını döven bir adama müdahale etmek için arabasını oraya sürdürmüş, adam karısını vurmaya isterken gözüne denk gelmiş ve kör olmuştur. Her olayda kimse yardım etmiyor, sesini çıkarmıyor ama adam zarar gördükten sonra haklı olduğunu söyleyip yanından geçip gidiyorlardır.

Adamın başparmağı Böyle böyle olaylarla organları eksilmiş, en sonunda onun öldüğünü düşünüp mezara gömmüşlerdir. Ama aslında ayak başparmak olarak kalmıştır. Kimselere görünmemek için gündüzleri saklanıyordur. Konuşup rahatlamamanın kendisine çok iyi geldiğini söyler. Ayak başparmağı susunca adam onu tutar ve fark eder ki kendi parmağıdır. Yaz günü çorapsız giydiği sandaletinin ucundan çıkmıştır. Parmağının tırnağı fosforlu gibi parlıyordur. Adam organları yerinde duruyor mu diye kontrol eder. Her şeyi yerli yerindedir. Ayak baş parmağını görmemek için kafasını eğmeden evine doğru gider.

Temalar

Duyarsızlık/Yozlaşma Absürt öğelerin yer aldığı öykü yozlaşmış düzene dikkat çekmektedir. Şehrin kaosu, haksızlıklar karşısında toplumun duyarsızlığı, toplumdaki istismar ve şiddet olayları bu

yozlaşmanın sebepleri olarak görülmektedir. Haksızlık ve suç karşısında toplum dayanışma göstermemekte, birey yalnızlaşmaktadır.

BİR CENAZE TÖRENİNDE

Öykü

Koleksiyonlar hakkında Yazar, yapılan değişik koleksiyonlardan bahseder. Birçok kişi pul, para, kaşık, peçete gibi yaygın koleksiyonlar yapmaktadır. Yaygın ve ilginç koleksiyonlardan örnekler verir. İlginç olanlardan birisi kullanılmış kadın iç çamaşırları koleksiyonu yapan bir tanıdığıdır. Bunun biraz fetiş ile ilgili olabileceğini de ekler. Ama bu öykü cenaze törenlerinde kendi aralarında konuşanların ses kayıtlarını alıp biriktiren emekli bir öğretmen ile ilgilidir.

Emekli öğretmenin koleksiyonu Emekli öğretmen yalnız yaşamaktadır. Yetmiş yaşındadır ama dinçtir. Çalışırken katıldığı cenaze törenlerindeki konuşmalar hep dikkatini çektiği için hayali emekli olunca bu konuda koleksiyon yapmaktır. Gerçekten emekli olunca da adeta işe gider gibi her gün iki cenazeye katılıyordu. O gün gazetenin ölüm ilanına bakıp seçiyordu. Ölen kişinin ünlü, ünsüz veya az ünlü olmasını umursamıyordu. İnsanların cenazede konuşmaları ona ilginç geliyordu. Büyük ses kayıt cihazını omzuna takıp gidiyordu.

Emekli öğretmenin isteği Yazar fırsat yaratıp çok fazla kayıt dinleyememiştir. Sadece az bir kayıt dinlemiştir. Ama hepsini dinlemeyi çok istemektedir. Emekli öğretmene bu kayıtları kitap haline getirmek isteyip istemediğini sorar. Ama istemiyordu. Hatta ölmeden önce hepsini yakmak ve ortadan kaldırmak istiyordu. Başkası için değil kendisi için koleksiyon yaptığını söylemiştir. Bu koleksiyondan sonra kendi cenaze töreni yapılması istiyor hatta nereye gömüldüğü bilinsin istemiyordu. Emekli öğretmenin hayali kimsenin bilmediği, kendisinin son bir güçle gidip içine girebileceği bir mezardır. Gidip üstünü örtüp kaybolmak istiyordu. Ölümü böyle olsun istiyordu. Bütün bu koleksiyon ona insanların yalnız öldüğü gerçeğini öğretmiştir.

Ses kayıtlarındaki konuşmalar Yazar dinlediği kayıtlardan konuşmaları birebir yazar. Bir cenaze töreninde adamın yine yapacağını yaptığını, ölmek için yağmurlu gün seçtiğini söyleyip gülüyorlardır. Arkasından olumsuz şeyler söylüyorlar ama arkadaş olduklarından ailesine ayıp olmaması için geldiğinden bahsediyorlardır. Bir cenaze töreninde ölen adamın yeni karısının mirasın çoğunu alacağından şanslı olduğunu, eski karısının şansız olduğunu konuşurlar. Yirmi yıl huysuzluğunu çekmiş ama kısa zaman önce boşanmıştır. Başka bir törende gideceği Amerikan filminden bahseden biri, sinema o taraflarda olduğu için öncesinde cenazeye geldiğini, ölü zamanı değerlendirdiğini söyler. Konuştuğu kişi de o filmi merak ediyordu. O yüzden birlikte gitmeye karar verirler. Bir diğeri ise onu da götürmelerini, aileye başsağlığı dileyip geleceğini söyler. Anlatılan kayıtlarda gündelik konuşmalar da vardır. Gazetede bir haber, seçim gibi konulardan da bahsediliyordu. Herkes kendi için orada gibidir. Sevap için, geride kalan ailesi görsün ayıp olmasın, gelenek diye oradadır. Ölen kişiler hakkında olumsuz yorumlarda yapılıyor.

Kayıp ilanı Yazar bir zaman sonra gazetede bir kayıp ilanı görür. Emekli öğretmen bir gün evden çıkmış bir daha ortalarda görünmemiştir.

Temalar

Toplumsal beklentiler/İkiyüzlülük Ölüm karşısında toplumun iki yüzlü ve samimiyetsiz tavırları eleştirilmektedir. Cenazedeki konuşmaların kaydedildiği bir koleksiyon insanların ölüm ve ölen karşısında bile günlük yaşam koşuşturmalarını, mizahi konuşmalarını sürdürdüğüne dikkat çekmektedir. Çoğu insan kendi çıkarları, imajları ve toplumsal beklentiler sebebiyle törende yer almaktadır.

BÜYÜK GREV

Öykü

Zengin fabrikatör Yazar anlatacağı öyküde kişi, ülke, yer ve zaman adlarını vermeyeceğini, çoğu insanın leb demeden leblebiyi anlayacağını söyler. Savcı ile uğraşmak istemiyordu. Zamanın birinde bir memlekette çok zengin bir fabrikatör vardır. Bu fabrika sahibinin derdi memleketin kalkınmasıdır. Sürekli mallar üretsın, ürettiği malları halk alsın, memleket kalkınsın istiyordu. Ülkenin her bir yanında

fabrikaları vardır. Fabrikalarının ürettiği malları dağıtan dağıtım kurumları, satıcı firmaları, bankaları, holdingleri, anonimleri de vardır.

Fabrikatörün yaptıkları Fabrikalarında çalıştırdığı işçilerin haklarını da gözettiğini söyler. Aslında burada bir ironi vardır. İşçiler birbirinin hakkına girmesin, kendi hakkının bir işçinin hakkına kıl payı bile geçmesin derdindedir. İşçilerin nasıl daha çok çalışacaklarını araştırmak için sosyologlar, pazarlamacılar, uzmanlar, sosyal psikologlar ile çalışmaktadır. Bunca iyiliklerin arasında yoksul ve eğitim imkânı olmayan ama zeki, çalışkan çocukların eğitim masraflarını karşılar, onları yurt dışında okutur ve iyilik yapar. Karşılığında ise döndüklerinde kendi fabrikalarında, bankalarında, holdinglerinde uzman olarak çalışmasını istemektedir. Bu kişiler gönül borçlarını bir türlü ödeyememektedirler.

Artı ürün sorunu Zengin fabrikatörün üretimi arttıkça artar. Yüzler, binler, milyonlar, yüz milyonlar bulur. Halk tükettikçe tüketir. Ama bir noktada artık halkın ihtiyacından fazlası üretildiğinden alımlar durur. Ürünler stok yapmaya, artı ürün olarak depolanmaya başlar. Dış pazarda çoktan kapışılmıştır. Adamın bursla yurttaşlarında okuttuğu uzmanlar kafa kafaya verip çözüm bulmaya çalışırlar ama bir çözüm bulamazlar. Adamın fabrikasında üretilen üründen her evde iki tane vardır. Üçüncü ürünü indirimli, taksitle de satsalar alamayacaklardır. Ürünler biriktikçe birikiyordur. İşçilerde zam talebinde bulunuyorlardır. Fabrika sahibi bu duruma çok kızıyordur. Grev sözleri dolaşmaya başlamıştır. Greve gitmesinler diye hakları gıdım gıdım veriliyordu.

Başuzmanın çözümü Fabrikatör batmak üzeredir. Yurt dışındaki kendinden büyük iş adamlarına yardım çağrısında bulunur. Onlarda kendilerine borçlu olduğundan adamın batmasını istemez. Duruma yardımcı olması için bir başuzman gönderirler. Adamın emrinde çalışan uzmanlar, başuzmana belgeleri, raporları gösterir ve durumu aktarırlar. Başuzman çarenin önlerinde olduğunu söyler. Yurt dışında onlara işçi ve sendika ile ilgili verdiği eğitimleri hatırlamalarını ister. İşçiler greve giderek onlara yardım etmek ister gibidirler. Bunu fırsata çevirmelerini ima eder. Başuzman aynı gün başka bir yere gitmek için uçağa biner. Başka birine yardım edecektir.

Grev söylemi Uzmanlar, işçilerin arasındaki kışkırtıcıları görevlendirirler. Grev işini hızlandırmalarını, işçileri kışkırtmalarını isterler. İşçileri greve özendirmeye çalışırlar. İşveren temsilcileri ise sözde greve gidilmesin diye uğraşmaktadır. Sendika da grev için çıkışıyordu. Bu sırada bir yazar işçilere şu an grev zamanı olmadığını, fabrika sahibinin tam dışlarının söküleceği sırada bunu yapmamalarını söylese de onu sustururlar. Sendikacıların onun ağzının payını verir. Onu işçi düşmanı olmakla suçlar.

Grev başlar En sonunda işçiler greve gider. Fabrikalarda üretim durur. Yazar grevin büyük bir gösteriye dönüştüğünü söyler. Hangi ülke olduğunun anlaşılmaması için halay mı çektiklerini, horon mu oynadıklarını, davul mu keman mı çaldıklarını söylemeyeceğini belirtir. Herkesin greve ilgisi vardır. Gazeteler destekliyordur. Zengin insanlar gelip, onlara uzaktan bakıp ağlıyor, üzülüyorlardır. Sendika işçilerin günlük yevmiyelerini karşılıyordu. Fabrika sahibinin keyfi yerindedir. Zaman geçtikçe insanların yeni evlere girdikleri, evlendikleri, ihtiyaçlarının arttığını belirtir. Böylece piyasada fabrikanın ürettiği mallara ihtiyaç duymaya başlar. Dağıtıcılar, satıcılar bunu karşılayamadıkça depodaki artı ürünleri daha da zam yaparak aracı kurumlara verir. Halkın ihtiyaçları karşılanır. Bu böyle aylar sürer. Depodaki mallar dönem dönem zam yapılarak piyasaya sürülür, stoklar azalır. Patron işçiler grevde olduğundan onlara para da vermiyordu. Fabrikanın da bakımı yapılıyordu.

Sendika zorlanır İşçilere verilen günlük yevmiye, yarıma düşer. Sonra ise çeyrek yevmiye verilir. Artık sendika karşılamakta zorlanır, taşınmazları satmaya başlar. Sendika yöneticileri tam maaş alıyordu. Bu iş çözülemezse sendika dağılacak, kendileri de işinden olacaktır. Fabrika sahibi ise daha aylarca yetecek ürüne sahiptir, acelesi yoktur. İşçilerden kimisi yönetmenlere gidip çalışmak istediğini söyler, kimisi sendika değiştirir. Sendika aracı bulup uzlaşmak ister.

Toplu sözleşme yapılır Belirli bir zaman daha geçince fabrika sahibi aracılara haber yollar. İstedikleri zammın üçte birini vermeye hazırdır. Görüşmeler yapılır, büyük grev sonlanır. Uzmanlar, stokların tamamen erimedğini, neden sözleşme yaptıklarını sorar. Fabrikatör sendikanın tamamen dağılmasını istemediğini, bir daha böyle sendikayı nereden bulacağını söyler. Sendika gazeteye açıklama yapar. Tarihin en büyük grevi olduğunu, işçilerin haklarını aldığını belirtir. Fabrikatör bir şey demez. İçin için güler. İşveren, artı ürün olunca ne yapacağını anlamıştır artık. Sendika ise ders almamış, ama utku kazanmıştır.

Temalar

Manipülasyon/Sömürü İşlerin haklarını aradığı büyük grevde işverenin arka planda durumu nasıl yönettiğini ve manipüle ettiğini anlatan bu öyküde sistem eleştirilmektedir. Kapitalist düzende

işverenler kendi çıkarlarını korurken işçi sınıfı manipüle edilmekte, hak mücadeleleri etkisizleştirilmektedir. İşçi, patron ve sendika arasındaki çıkar ilişkisinden en çok zarar gören işçi sınıfı olmakta, sömürü düzeni devam etmektedir.

“Büyük Grev” Üzerine

Öykü

Dönemin şartları Yazar, “Yankılar” başlığı altında yazdığı “Büyük Grev” öyküsüne karşı yayınlanan eleştiri ve destek yazılarını ve bu yazılara verdiği yanıtları paylaşır. Bu öykü o dönem çok ses getirmiştir. Çünkü ülkede Maden-İş sendikasının sekiz aydır sürmekte olan büyük bir grevi vardır. Grevci metalürji işçileri MESS’e karşı direnmektedir.

Yazara eleştiri ve destek yazıları Yazarı eleştirilenler arasında kimi yazarlar, işçiler, edebiyat dünyasından genç yazarlar, TKP vardır. Yazıların çoğu çoğunluk aynı gazeteden çıkmaktadır. Yazar aynı zamanda o dönem Türkiye Yazarlar Derneği başkanıdır. Tüm eleştiri yazılarına kendi köşesinden yanıtlar vermiştir. Eleştirilerin eleştiri olmaktan çok hakaret ve ağır sözler üzerinden yürümesi, anlatmak istediğinden farklı bir yere çekilmesi, burjuvaziye hizmet eden ve işçi sınıfı ile sendikaları aşağılayan bir konumda olduğu gibi ifade edilmesi yazarı çok sinirlendirmiştir. İşçi sınıfı için yaptığı onca şeyden sonra söylenenleri kabul edememektedir.

Yazarın açıklamaları hakkında Kendi açıklamalarında suçlamalara net yanıtlar sunmuştur. Büyük Grev isimli öyküde sendika yöneticilerinin işverenlerin lehine, işçilerin aleyhine şekilde grevi yönetmesini eleştirmiş, iş verenlerin artı üretimden dolayı grevi avantajlarına kullandığına dikkat çekmiştir. Manipüle edilen işçilerin zamanla işsiz ve parasız kalmasını, direnişin önemli sembolleri olan işçilerin işten çıkarılmasını ve saf dışı bırakılmış olmasını eleştirdiğini belirtmiştir. Ayrıca yazar, bu öykünün birebir Maden- İş sendikasının direnişi ile ilgili olmadığını açıklamıştır. Daha geniş bir tablodan eleştiri söz konusudur. Hem geçmiş hem gelecek grevlere dair bir hikayedir. Öykünün diğer baskılarında sadece artı değer üzerinden konuyu işlemeyeceğini ekler. Hammadde yokluğu, ithal zorluğu, döviz ve enerji sıkıntısı gibi daha birçok nedenin grevlerin işverenlerin işlerine yaraması konusunda eklemeler yapacağını belirtir. Böylece o gün yapılan grevin işverenlerin hangi koşullarda işe yaradığını da içermiş olacaktır.

Sendika hakkında düşünceler Kendisinin yıllardır işçilerin yanında olduğunu, bulunduğu yerin net olduğunu, her zaman türlü sıkıntılar çektiğini ama kimseye yaranmak için davranmadığını anlatır. Ayrıca greve sendika olarak kendilerine göre oldukça önemli bir miktar bağış yaptıklarını da belirtir. Bunu açıklamak zorunda kaldıkları içinde kızar. Sendika yöneticilerinin deneyimsiz olan kişilerden oluştuğu, yanlış kararlar aldığı, bilinçsiz davrandığını gösteren durumlar söz konusu olduğunu savunmaktadır. Bunu eleştirmenin de olağan olduğunu söylemektedir. Bu sendika yöneticilerinin işverenlerle birlik içinde olduğunu iddia etmek değil yeterince iyi yönetici olmadıklarını göstermektedir.

Son sözler Yazar, bu konu ile ilgili on beş, yirmi kişinin yıllar sonra o dönemki söylemleri yüzünden kendilerini bağışlamalarını istediğini belirtir. Bunlardan birisi Spor-sergi salonunda ona “Aziz Nesin, sen nesin?” diye bağırarak kişidir. Grev olayında onun ne denli haklı olduğunu sonra anladığını belirtmiştir. Yazar yazdığı Büyük Grev isimli öyküsüne yönelik eleştiri yapanların çoğunun pişman olduğuna emin olduğunu söyler. TKP’nin ona attığı iftiraların acısını çektiğini, bu yüzden ona da yanıtlarını” Böyle Gelmiş Böyle Gitmez” isimli dizi anılarında vereceğini ekler.

Temalar

Çatışma/Hayal kırıklığı Siyasi ve ideolojik görüşlerin bir edebi metin üzerinden çatışmaya dönüşmesi söz konusudur. Bu noktada iki farklı görüş öne çıkmaktadır. Yazarı olumsuz ve sert bir şekilde eleştirenler öykünün işçi sınıfına ve sendika görevlilerine yönelik alaycı yorumlar barındırdığını ve onların karşısında bir tavır içinde olduğunu savunmaktadır. Bir kısım ise yazarın öyküsünün düzene kaşı bir içeriğe sahip olduğunu, sendikaları eleştirmesinin de olağan bir hak olduğunu savunmuştur. Bu noktada edebiyatın toplumsal mücadele, ideolojik ve toplumsal eleştiriler için bir araç olduğu da görülmektedir. Tüm bunlar karşıt görüşler arasında çatışmaya sebep olmaktadır. Yazarın sert ve ağır eleştiriler karşısında hayal kırıklığı ve öfke hissettiği görülmektedir.

HIZIR ALEYHİSSELAM GÖREVİNDEN NEDEN İSTİFA ETTİ

Öykü

Hızır'ın istifası Bir zamanlar yeryüzünde insanların bir sorunları olduğunda Hz. Hızır Aleyhisselam hemen dertlerine yetişiyordur. Hastalığı olana şifa yolu, borcu olanlara eda yolu göstermektedir. Evde kalmış kızların kısmetini çözer, kısır kadınların imdadına yetişmektedir. Fakat gün gelir artık Hızır aleyhisselam Tanrı katında görevinden istifa eder ve yeryüzünde görülmemeye başlar. Bu öykü bunun sebebini anlatmaktadır.

Tanrı'ya yakaranlar Yeryüzünde çok çirkin bir kız vardır. Boyu kısa, ağzı büyük, bacakları çarpık, yüzü sivilcelerle kaplı, göğsü kaplama tahta gibi, poposu ise fıçı gibidir. Otuz yaşını aşmış ama hala evlenmekten umudunu kaybetmemiştir. Bu kız sabah akşam Tanrı'ya yakarmaktadır. Tanrı isterse olacağını, dünya güzelinin yerinde olsa başka bir şey istemediğini söylüyordur. Aynı bu kız gibi sürekli Tanrı'ya gece gündüz yakaran başkaları da vardır. At başlı, deve ayaklı bir kurbağa gibi görenin içine korku salan bir cüce ve mıymıntı, beceriksiz, ağzı her zaman sarkık duran bir adam, kötü yola düşmüş kadınlar içindekilerin en bayağısı, parası çok ama sağlık sorunları bitmeyen bir adam gece gündüz Tanrı'ya dua edip, başkasının yerinde olmak isteyen diğer kişilerdir. Cüce, dünya güzel vücut şampiyonu; mıymıntı, cumhurbaşkanı, kötü yola düşmüş kadın, her isteği yerine getirilen başbakanın karısı, zengin adam ise kaya sağlamlığındaki, iştahlı yemek yiyen yükçü yerinde olmak için yakarıyordur.

Tanrı'nın buyruğu İnsanların yakarışları o kadar artmıştır ki sesleri rahatsız etmeye başlamıştır. Tanrı, Hızır Aleyhisselamı çağırmış, yeryüzüne inip kullarının isteklerini yerine getirmesini istemiştir. Öncelikle yukarıda ismi sayılan kullarını belirtmiş, onların isteklerinden sonra diğerlerinin isteklerine geçmesini istemiştir.

Hızır yeryüzüne iner Hızır, yeryüzüne inmiş ve teker teker bu kulların karşısına geçip kendini tanıtmış, dile benden ne dersen demiş, hepsinin isteklerini teker teker yerine getirmiştir. Daha sonra başkalarının yerinde olmak için dua eden diğer insanların dileklerini yerine getirmek için oradan oraya giderken, bir haykırış duyar. Bu genç adam da Tanrı'ya yalvarıyordu. İki asker arasındadır ve idam edilecektir. Belediye başkanının yerinde olup ölümden kurtulmak için yalvarıyordu. Onu tutuklayan komutan suçunu sorar. Kadınlara tecavüz ettiğini, çocukları ve kocaları öldürdüğünü ve diğer acımasız suçları anlatır. Hızır yaptığı doğru m diye düşünür ama Tanrı'nın buyruğu kesindir. Kullarından her kim başkasının yerinde olmak istiyor yerine gelecektir. Adamın dileğini de gerçekleştirir.

İnsanların memnuniyetsizliği Hızır, tüm işleri bitirip Tanrı katına çıkınca övgü beklerken Tanrı'nın gazabı ile karşılaşır. Sesler daha da artmıştır, kulların neden daha mutsuz olduğunu sorar. Gidip bakmasını, Haber getirmesini ister. Hızır, hepsinin yanına tek tek gider. Mutsuz olduklarını, ağladıklarını, söylendiklerini görür. Hepsinin dileği kendisi kalarak istediği kişinin yerinde olmaktadır. Görüntüsü değiştikten, başka biri olduktan sonra bir anlamı yoktur. İdamdan kurtulan adam bile kendi olamadıktan sonra, kendini yitirdikten sonra belediye başkanı olmanın anlamı olmadığını, ölmeyi yeğlediğini söyler.

Hızır istifa eder Hızır, Tanrı'nın yanına gider. Hiç kimsenin kendisini başkaları ile değiştirmek istemediğini, o yüzden ilk kez buyruğunu yerine getiremeyeceğini söyler. Tanrı yaşamlarından en çok yakınlardan onu hiç değiştirmek istemeyenlerdir diye söyler. Hızır, istifa dilekçesini verir ve secde eder. Onu bağışlamasını ister. O günden sonra da Hızır'ın yerine başkası atanmadığı için insanların dilekleri yerine gelmez. Bir gerçek anlaşılmıştır. İnsanlar kendisinden vazgeçmemektedir.

Temalar

Çelişki/Kimlik İnsanların, bitmek bilmeyen istekleri ve başkasının yaşamlarına olan özenmelerinin gerçekleşmesi durumunda bile mutlu olamayacağı anlatılmaktadır. Bireyin kendi kimliğini kaybederek, başkasının yerine geçerek memnun olamayacağı, asıl mutluluğun mutluluk bireyin kendi yaşamını dönüştürmesi ile mümkün olduğu ifade edilmektedir. İnsan doğasındaki bu çelişki ironik bir dille anlatılmaktadır.

HÜKÜMETİN İÇİNE GİRMEK

Öykü

Ulu kişi hakkında Bir zamanlar bir ülke vardır. Bu ülkenin de her ülke gibi hükümetleri olmaktadır. Yazar, bazı ülkelerde işsizlik vardır iş yoktur, öğrenci vardır öğretmen yoktur, öğretmen vardır okul yoktur, borç vardır para yoktur ama mutlaka her ülkenin hükümeti vardır diye belirtmektedir. Bu ülkede uluların ulusu biri yaşamaktadır. Yaşadığı yerde bir dağın göğe en yakın tepesidir. İnsanların yaşadığı yere çok uzaktır, oraya gitmesi çok zordur. Yol yoktur, iz yoktur. Süslü püslü, bulutlara yakın bir yerdir. Bu kişinin kaç yaşında olduğu bilinmemektedir. Yaşlıdır ama dinçtir. İki yüz ya da üç yüz yaşında olabilecektir. Çünkü her hükümeti görmüştür.

Ulu kişinin yanına gidilen yol Bu ülkedeki hükümetlerin ne zaman ülke ile ilgili çözemediği bir iş olsa bu ulu kişiye gidip danışıyor, onun verdiği öğütleri uygulayıp sorunlardan kurtuluyorlardır. Ne var ki ulu kişi ne derse işlerine gelenleri yapıyor, zor gelenleri yapmıyor yanı öğütleri yarım uyguluyorlardır. Başbakanlar, bakanlar bu ulu kişinin yanına giderken çok zorlu bir yolculuk yapıyorlardır. Sahip oldukları en hızlı aracı seçiyorlar, gidebildikleri yere kadar gidip at üstünde devam ediyorlar, atlar gidemeyince katırlara biniyorlar, katırlar gidemeyince kendileri yürüyerek iz sürüyorlardır. Bu sırada ayakkabıları, saçları, kıyafetleri o kadar yıpranıyordur ki ulu kişinin karşısına çıktıklarında cıscıbil kalıyorlardır.

Ulu kişinin nasihatleri Ulu kişi ekonomik sıkıntılar ile ilgili kendisine danışmaya gelen bir hükümete zamanın peşinden koşmayı zamanla birlikte koşacaklarını, elle yapmayı bırakıp makinelere geçmelerini, doğanın gücüne güç katıp kendi makinelerini yapıp, doğayı boyundurukları altına almayı öğütlemiştir. Ama bunu yaparken doğayı tümünden tüketmemelerini, bir dengesini bulmalarını, yoksa doğanın onlardan mutlaka intikam alacağını söylemiştir. Yapacakları makineler çalıştıkça insan, hayvan dışkısı gibi dışkısı olacağını, bunları temizlemelerini, ortadan kaldırmalarını, yoksa pislikleri içinde boğulacaklarını tembihlemiştir. Ulu önderin söyledikleri diğer hükümetlerin yaptığı gibi yarım yamalak yapılır. Makineler yapılır ama doğa korunmaz. Ülke geliştikçe gelişir.

Ulu kişinin uyarıları Ama her bir zaman döngüsünde hükümetler yine çeşitli sebeplerden sıkıntıya düşer, zorlu yollardan geçerek yanına gider, ona danışır, söylediklerini yarım yamalak uygular ve sorun çözülür. Ulu kişi, üretim ile tüketimi dengelemelerini, ihtiyaçtan fazla üretmemelerini, doğayı korumalarını, atıkları temizlemelerini, düzenli yollar, ihtiyaç kadar araç ve ev yapmalarını, fabrikaların dışkısını temizlemeden denizlere akıtmamalarını, kentleri doğaya yapıp doğayı bitirmemelerini ve daha birçok şeyi öğütüyordur. Eğer dediklerini yapmazlarsa nefes alacak temiz hava, vitaminli besin, denizde balık kalmayacaktır. İnsanlar sıkışıp kalacak, yollarda kaos olacak, toplumsal düzen bozulacak, hastalıktan gözlerini açamaz olacaktır.

Ulu kişiye yapılan teklif Ama hükümetler söylenenleri tam olarak yapmadığı için ulu kişinin dedikleri bir bir gerçekleşiyordu. En son bir hükümet yine zorlu yollardan üç gün üç gece, yedi gün yedi gece, kırk gün kırk gece gider. Cıscıbil yanına varır. Ulu kişiye bir teklifte bulunurlar. Ona danışmak için yanına gelmek çok zordur. Kente, yanlarına taşınmalarını, ona en güzel yerde saray yapacaklarını, emrine kızlar ve oğlanlar vereceklerini, böylece her istediklerinde ona danışacaklarını söylerler.

Ulu kişi teklifi reddeder Ulu kişi düşünür, danışıp cevap vereceğini söyler. Herkes onunda danıştığı biri olduğunu duyunca şaşırır. Geri dönerler. Bir müddet sonra yeniden yanına giderler. Ulu kişinin kararı olumsuzdur. Heyet kime danıştığını merak eder. Ulu kişi cansız varlıkları konuşturup onlarla konuşabildiğini, onlara danışabildiğini söyler. Kendisi de bu konu aklına tuvalette geldiği için kendi dışkısına danışmıştır. Dışkısı ona, kendisinin bir zamanlar güzel bir üzüm, armut, temiz bir su, harika bir bitkiyken onu yiyince içinde bu hale geldiğini söylemiştir. Eğer ulu kişi hükümetin içine girerse ne olacağını bu açıdan düşünmesini istemiştir. Ulu kişi kenti ve kendilerini öyle pislettikleri için aralarına girip onların pislige bulaşmak istemiyordu.

Temalar

Çelişki/Çıkarıcılık Öykü insanın maddi çıkarları için doğayı görmezden gelmesinin sonuçlarını göstermektedir. İnsanlar dünyayı kendi ihtiyaç ve çıkarlarını göre düzenlerken aynı zamanda doğanın dengesini korumak ve kaynakları konusunda bilinçli olmalıdır. Fakat yöneticiler, ekonomik çıkarları ön planda tutarak, doğayı ve toplumsal sorunları önemsememektedir. Bu durum sorunların büyümesine ve toplumun kendini tüketmesine sebep olmaktadır. Sonuç olarak insanların kendi yarattıkları düzen en çok onları olumsuz etkilemektedir. Bu tutarsızlık ve çelişki eleştirilmektedir.

SODOM BÜYÜK ELÇİSİNİN GÜNLÜĞÜ YA DA DİN KİTAPLARINDAN ÖĞRENCİLERE SEKSOLOJİ DERSİ

Öykü

Büyükelçiler hakkında Yazar, büyükelçilerin gittikleri ülkede kendi ülkelerin temsilcisi olduklarını söyler. Resmi görevleri budur ama bazen içlerinde ülkeleri için casusluk yapanlar da olduğundan da bahseder. Bunlar dışında gittikleri ülkede tuttukları günlüklerle o ülkelerin gelenekleri, tarihi, kültürleri hakkında yazılı birer tarihi kaynak da oluşturabildiklerini anlatır.

Yeni yayınlanan günlük Arşivdeki çalışmalar sırasında bugüne kadar hiç yayınlanmamış, bir büyükelçiye ait günlük bulmuşlardır. Büyükelçinin milattan önce yaşadığı bellidir ama hangi ülkenin büyükelçisi olduğu belirlenememiştir. Sodom da büyükelçilik yapmaktadır. Çok uzun olan günlükten bazı bölümler paylaşılır.

Kutsal kitaptan örnek Sodom Büyükelçiliği'ne atanmayı herkes çok istiyordu. Adam atanınca da arkasından atanmayı nasıl başardığı ile ilgili dedikodu yapmışlardır. Karısını bakanın yanına göndermiştir. Ama bu dedikodular umurunda değildir. Kutsal kitaplarda Abram, yeni gittiği Mısır'da karısının güzelliğinden dolayı kendisini öldürmelerinden korktuğu için kendini karısının kardeşi olarak tanıtmıştır. Firavun, karısını saraya almıştır. Abram'a mal mülk vermiştir. Tarihte bile böyle önemli biri karısı üzerinden böyle bir fayda sağlıyorken kendisinin yaptığının da normalliğinden bahsetmektedir.

Sodom hakkında Sodom'a gidişleri için yolculuk uzun sürmüştür. Gittiklerinde ülke ile ilgili çok ilginç, onu şaşırtan durumlarla karşılaşmıştır. Sodom'da halk hep ahlaktan, sansürden bahsederken en müstehcen filmler onların sinemasında yayınlanıyordu. Gazetelerde yayınlanan çıplak kadın fotoğraflarında kadının memelerinin ucuna ve mahrem bölgesine nokta koyarak sansür uyguluyorlardı. Aslında daha fazla dikkat çekerken sansür uyguladıklarını düşünüyorlardı. Oğlancılık, erkek erkeğe veya kız kıza ilişkiler ayıplanmakta, kabul edilmemekte, ahlaksızlık olarak görülmektedir. Ama ülkenin en ünlü ve sevilen sanatçısı böyle biridir. Hatta ülkeyi temsil etmesi için seçilmiştir. O kişi yaşlandığında da yine yerine daha genç, süslü püslü giyinen biri geçmiştir. Halk her daim böyle birini zirvede tutuyordu.

Tutarsız durumlar Bağımsızlıklarını çok önem verdiklerini söylerken eğlence kulüplerinin, mağazalarının adı hep yabancıdır. Ünlü bağımsızlık caddesinde yaşları küçük kızlar yaşlı adamlardan para istiyor, vermeyince onlara sarkıntılık etmiş gibi bağıyor, gelen polislerden korkan yaşlılar onlara rüşvet veriyor ve kurtuluyordur. Bu polisler de küçük kızlarla anlaşmalı kişilerdir. Arabalar yaya kaldırımında park edilirken, yayalar yoldan yürüyor ve bu Sodumlulara normal geliyordu. Parçaları dışarıdan alınan otomobil fabrikaları vardır. Montaj otomobil fabrikaları halk için sürekli araba üretiyor, halk bu özel otomobillere ihtiyacı olduğuna inandırılıyordu. Dünyanın en iyi tütününü yetiştirirken herkes kaçak sigara kullanıyordu. Kaçak sigara kullananlar yakalanınca yine kaçak sigara kullanan polis, kaçak sigara kullanan savcı ve hakim onları cezalandırıyordu. Sodumlular bunda bir çelişki göremiyordu.

Tarihten örnek Sodom'daki ahlaksızlığı anlatmaya gücünün yetmediğini söyler ve yine kutsal kitaplardan örnekler verir. Tarihte de Sodom Tanrı'nın gazabına uğramıştır. İçlerinden iyi olan on kişi bile olsa Tanrı hepsini helak etmeyecektir ama o bile çıkmamıştır.

Sodom yerle bir olur Bir gün iki kişi casus olarak evine gelir ve hemen şehri terk etmelerin, Sodom'un yerle bir olacağını söylemiştir. Tabii bu bilgiyi para ile satmıştır. Adam, karısı bakanla onu aldattığı için karısına haber vermemiş ondan intikam almak istemiştir. Ona haber vermeden kaçmıştır. Sodom halkının bunu hak ettiğini, ülkenin temizleneceğini düşünmüştür ama casuslar parayla bu bilgiyi başkalarına da sattığından onun gibi birçok kişi dağlara çıkıp kendini kurtarmıştır. Sodom yerle bir olunca birçok uluslararası yardım kuruluşundan ülkeye yardım gönderilmiş ama halka ulaşmadan karaborsacıların eline düşmüştür. Yazar, günlükte yazılanların bir bölümünün bunlar olduğunu belirtir. Kutsal kitaplardaki metinlerle paralellik gösterdiğinden ve uyumlu olduğundan çok önemli bir kaynak olduğunu belirtir.

Temalar

Yozlaşma/İkiyüzlülük Toplumun ahlak, namus gibi konulara karşı tutumu ve yapısı arasındaki çelişki eleştirilmektedir. Uygulanan sansür, toplumsal baskı hep ahlak adına yapılmakta fakat uygulamalar ve davranışlar bunun aksini göstermektedir. Çıkarları için her türlü ahlaksızlığa ve yalancılığa göz

yummak, kayırma ile bulunduğu konuma gelme gibi örnekler söz konusudur. Toplumdaki bu iki yüzlülük yozlaşmaya neden olmaktadır.

SAR BENİ, SEV BENİ, OKŞA BENİ, ÖP BENİ

Öykü

Adam emekli olmak istemez Adamın neden emekli olmak istemediği kimse bilmiyordur. Kimisi cimri olduğunu, emekli olunca aylığının düşeceğinden korktuğunu söylüyordur. Kimisi de eve kapanmaktan korktuğunu söylüyordur. Ama gerçek başkadır. Emekli olursa karısı ile bütün gün burun buruna olacaktır. Şu an en azından günün yarısını onu görmeden huzurla geçiriyordur. Karısı hayatına cehenneme çeviren, ona hayatı işkenceye çeviren biridir.

Boşanmama sebebi Yirmi dokuz yıldır evlidir. Önceleri boşanmamasında çocukların annesiz büyümemesinin etkisi vardır. Ama şimdi en küçük çocuğu yirmi bir yaşındadır. Boşanmamasının asıl sebebi karısının kendisi yüzünden acı çekmesini istememesidir. Nasıl horoz doğası gereği horoz gibi, köpek doğası gereği köpek gibi ise karısı da doğası gereği böyledir. Nasıl ki köpek yumurtlayamaz, horoz hindi havlayamazsa karısı da başka türlü davranamazdır. Onun elinde olan bir şey değildir. Aslında hep hayaller kurmaktadır. Karısı onu güler yüzle karşılıyor, öpüyor, güler yüzle uğurluyor, hamarat, sevgi dolu, tatlı dilli biri olacak diye düşünüyordur. Bir gün aniden böyle olmasını umuyordur.

Emeklilik vakti Ne kadar kaçınsa da bir gün emekli olur. Aslında evcimen biridir ve emekli olmayı çok istiyordur ama karısı yüzünden yapacak bir şeyler bulmak zorunda hisseder. İlk gün uyumanın en iyi çare olacağını düşünür. Salonda yatarken sestten sürekli uyanır ve yatak odasına geçer. Orada uykuya dalmak üzeredir. Bir sis, pus içinde hisseder. Olmayacak gibidir kalkıp yürümeye karar verir.

Ormandaki yılan Yürüyerek epey yer geçer. En son ormana girer. Ormanda kimse yoktur. Az sonra arkasından tatlı bir ses duyar ama baktığında kimseyi görmez. En sonunda bu kadın sesinin bir yılan ait olduğunu görür. Yılandan kaçır ama yılan ona yetişir. Konuşan bir yılanı şaşırır. Boa yılanı gibi görünüyordur. Yılan boşuna kaçmamasını, ondan kurtulamayacağını söyler. Boa yılanı olmadığını ama zehirli olduğunu, onu zehirlemeyeceğini sadece onu dinlemesini ister. Büyük kalın, yemyeşil bir yilandır.

Yılanın dönüşümü Adam çaresiz onu dinlemeye başlar. Yılan, adamın tahmin ettiği gibi bir evden kaçtığını ama kaçmasının sebebini az sonra anlayacağını belirtir. Adama kendisini okşamasını ister. Adam anlam veremez ama yılan ısrar eder. Adam yılanı okşadıkça deri kalkmaya, altından yumuşak insan teni çıkmaya başlar ve sarışın, çok güzel, kıkır kıkır gülen bir kıza dönüşür. Çırlıçıplaktır. Kız sar beni, okşa beni, öp beni, sev beni diyerek sırayla adama yönerge verir. Adam dediklerini yapar. Kız her seferinde aynı sırayla bir türkü gibi bu sözleri söyler. Bunları yaptıkça yılan halinden kurtuluyordur ama bu şekilde sevilmezse yılanlaşıyor ve karşısındakini zehirliyordur. Sevgilisi de artık onu eskisi gibi sevmediğinden zehirli bir yılanla dönüşmüş, onu sokmuş ve kaçmıştır.

Adamın çaresizliği Adam, kızı öpüp okşamaya, sarmaya devam eder. Ama yorulmuştur. Kıza şehre gidip ona kıyafet almayı, ev tutmayı, en azından bir otel odası ayarlamayı teklif eder. Biraz zaman kazanıp mola verecektir ama kız hiçbirine ihtiyaç duymadığını, sadece onu sevmesinin yeterli olduğunu söylüyordur. Bir süre sonra adam iyice yorulur. Karanlık çökmüştür. Kız, durmaması yoksa yılanla dönüşeceği ile ilgili onu uyarıyordu. Adam korkuyordur ama hali kalmamıştır. Kızın bazı yerlerinin yılan derisi gibi bir deriye dönüştüğünü hissediyordur. Son gücü ile dua ederek bu durumu yönetebilmeyi istiyordur.

Adam uyanır Adam birden uyanır gibi olur. Kendi yatağındadır. Karısı da yanında kıkırdıyordu. Karısının iç çamaşırını okşadığını fark eder. Kadın, deminden beri rahat durmadığını, tepindiğini söylüyordur. Adam yarı uyanık hala kızın göbeğini okşadığını zannediyordur. Karısına karşı sesi ilk kez sinirli çıkar. Yatakta külotlu çorapla durulmayacağını söyler. Uykusu kaçmıştır. Akşam olup karısının da yanına yattığını anlamıştır. İçinden çay olsa diye geçirir. Karısı içinden geçenleri duymuş gibi çay koymaya kalkar. Adam, o kadar okşandıktan sonra kendi karısının bile peri kızı olacağı konusunda söylenir. Karısı, çay koyarken sar beni, okşa beni, öp beni, sev beni diye türkü tutturur. Adam şaşırır. Karısının yine yarı yılanlaşıp kendisini zehirleyeceğini düşünür.

Temalar

Evlilik ve Sevgi Sevginin, ilginin insanlar arasındaki iletişimi ve ilişkiyi güçlendirip olumlu etkileyeceği anlatılmaktadır. Rüyadaki yılan üzerinden sembollerle güçlenen anlatımda eşler arasında sevgi gördükçe güzelleşen, ilgisizlik gördükçe zararlı bir canlıya dönüşen bağdan bahsedilmektedir. Kadınların duygusal beklentileri ve ihtiyaçları öne çıkmaktadır.

BİZ NE HALT ETTİK

Öykü

Kıyı köyü hakkında Marmara'nın Anadolu yakasında bir kıyı köyü vardır. Otuz yıldan beri kimi kentliler burayı keşfetmiş tatile geliyorlardır. Köy eski köy olmaktan yavaş yavaş çıkıyordur. Evler, İstanbul'dan gelenlere kiraya veriliyordur. Aslında yoksulca bir balıkçı köyüdür. Gelenlerde orta sınıf bürokratlar, emekliler gelmektedir.

Köye tatile gelenler Bu kıyı köyünde gençler çay bahçesinin kamelya kısmında yaşlılar çamların altında oturuyordur. Çay bahçesinde sohbet etmek, çay içmek, tavla veya okey oynamak gibi aktiviteler yapıyorlardır. Avukatlar, doktorlar, emekli öğretmen, emekli profesör gibi aydınlar vardır. Oranın bakkalı da dükkânı damadına devretmiş emekliliğin tadını çıkarıyor, aydınlarla arkadaşlık ederek kendini ayrıcalıklı konumda göstermeye çalışıyordur. Köyde Çeyrek Cemal isminde yarı deli, sürekli sarhoş gezen, insanların onunla eğlendiği, alay ettiği biri vardır. İnsanlar onunla alay ediyor, o da alınmış gibi yapıyor ve karşısındakiler üzülüp ona para veriyordur. O oda hemen gidip içki alıyordur. Bu aydın kişilerden kimi hastalık hastası, yaz gününde bile atkı takan, kimi geçirdiği mide ameliyatında bastonla yürüyen, kimi cüce kadar kısadır. Farklı farklı özellikte kişiler vardır.

Fırtına çıkar Bir gün hava çok sıcaktır. Kahvede oturuyorlardır. Tarih nedir hakkında bir sohbet ederken aralarında tanımı üzerinde tartışıyorlardır. En son emekli öğretmen tarihin ne olduğunu açıklarken birden bir fırtına çıkar. Denizde bir kotra görünür. Kotradaki adam bir ileri bir geri giderek yardım isteğinde bulunuyordur. Kotra kıyıya çıkacaktır, sahibi ne yapacağını bilmiyordur. Birden Çeyrek Cemal üstünü çıkartır ve kotraya doğru gider. Herkes dışarıdan ona "Yaşa Çeyrek" gibi övgülerle bağırıyordur. Çeyrek, bağırarak olmayacağını, yardıma gelmelerini söyler. Çeyrek, denize girer girmez değişmiş, başka birine dönüşmüştür. Herkes onun dediğini yapar. Çeyrek'in bulunduğu yer boyunu geçmiyordur.

Tekne parçalanır Hastalık hastası olan adam bile atkısı ile denize girmiştir. Çeyrek herkese emirler yağdırıyor, yönlendiriyor, herkes de dediğini yapıyordur. Kotranın etrafını sarmışlardır. Bir süre sonra kontra karaya doğru iyice yaklaşır ve artık denize açılmayacak noktaya gelir. Neredeyse karaya oturacaktır. Bu sefer de Çeyrek Cemal hemen bir traktör getirmelerini ve tekneyi çekmelerini söyler. Dediği yapılır. Fakat tekne çekildikçe paramparça olur. O an yaptıkları hayatı anlarlar. Denize itmek yerine karaya çekmişlerdir. Çeyrek Cemal'in aklına neden uyduklarını bir türlü anlayamazlar. Teknenin her bir parçası birinin elindedir. Çeyrek'in elinde de bir şişe viski vardır. Çeyrek, kendisine kötü kötü bakanlara, kendisi olmasa teknenin bir parçası bile kalamayacağını söyler.

Emekli öğretmenin verdiği ders Kızgınlıkla elindeki parçayı fırlatanlar, yere tükürenler olur. Islak ıslak çayevine giderler. Bir tek emekli öğretmen kurudur. Ne yaptık diye dertleniyorlardır. Nasıl olup da delinin lafına uyduklarını sorgularlar. O sırada kuru olan emekli öğretmen lafa girer. İşte şimdi yarım kalan tarih açıklamasının tam zamanı olduğunu belirtir. İnsanların halt yemelerinin coğrafya, haltı yedikten sonra "Biz ne halt ettik" diye düşünüp şaşkınlıkları tarihtir diye belirtir. Emekli albay içlerine bir akıllının o olduğunu, duya bile girmediğini söyler. Emekli ishal olduğu için kendisine güvenip giremediğini belirtir. Çaylar gelmiştir. Kontranın sahibi ıslak vaziyette, elinde kontranın bayrağı ile içeri girer.

Temalar

Toplumsal eleştiri/Algı Geçmişte yaşanan olaylardan ders almamak, olayları mantık çerçevesinde değerlendirip ona göre davranmamak hatalara neden olabilmektedir. Toplum yönlendirilmeye açıktır ve algısı kolaylıkla yönetilebilmektedir. Yazar, mizahi bir üslup ile anlattığı öyküde yönlendirmeleri sorgulamadan, başkalarını sonuçlarını düşünmeden takip etmenin bireyleri ve toplumu geri dönüşü olmayan durumların içine sokabileceğinden bahsetmektedir. Toplumu bu yönü ile eleştirmektedir.

BURASI NERESİ

Öykü

Zengin adamın isteği Mr. Joseph K. Craftsman çok zengindir. O kadar zengindir ki holdingleri, fabrikaları, taşınmazları, paraları ilgili hiçbir şey yapmıyordur. Onun yerine en iyi iktisatçılar, sosyologlar, iş adamları, saymanlar işleri yürütüyordur. Mr. Joseph dünya zevklerinden hep en iyileri tatmıştır. En güzel kadınlarla eş olmuş, en güzel evlerde yaşamış, en güzel yiyeceklerden yemiş, en güzel deneyimleri yaşamıştır. Ama artık doğası en güzel, dünyanın en güzel yerinde, en güzel insanların olduğu bir yerde yaşamak ve orada evlenmek istemektedir.

Bulunan ülke Bunun için en güvendiği adamını görevlendirmiştir. Mr. Hard Siegel dünyayı dolaşarak, patronu için bu yeri arıyordu. Ama hiçbir yer aradığı şartlara uygun değildir. Umutsuzluğa düşmüşken hiç beklentisi olmayan bir ülkeye gitmiştir ve burasının tam aradığı gibi bir yer olduğunu görmüştür. Orada yaşamasını bilen için o ülkede yaşamak dünyanın en güzel mutluluğudur. Mr. Joseph K. Craftsman'a mektup yazar. Bulduğu ülkeyi anlatmaya başlar. Ülkenin sorunlarından ve o sorunlara nasıl çözümler üretebileceğinden bahseder ve bunları hallederse o ülkede çok güzel ve mutlu yaşayacağını belirtir. Bu sorunlar elektrik, zaman zaman ekmek bulmak, ulaşım, iletişim, eş, su, resmi daire işleri gibi sorunlardır.

Sorunlara öneriler Televizyon izlemeyi çok sevdiğinden elektrik kesintilerine karşı elektrikli ve pilli radyo televizyon, akümülatör, telefon, film ve film gösterme makinesi bulunursa bunlardan birinden birini denk düşürerek televizyon izleyip ve radyo dinlemesi her an mümkün olabilecektir. Telefon kesintilerine karşı telefon, santral, teleks, telgraf, haber güvercini, postaneye yakın ev, yaya habercisi bulundurarak önlem alabilecektir. Su kesintilerine karşı hidrofor, bakkallardan stoklayacağı sular, açtıracığı kuyular, su deposu, sarnıçlar gibi önlemler birisi işe yaramazsa diğerini kullanmak sureti ile işe yarayacaktır. Taşıt ve ulaşım sorunu için dört özel arabası olması gerektiğini belirtir. Biri çalınır, diğeri bozulur, birinin parçası bulunmazsa fazla olması iyi olacaktır. Bazen mazot bazen benzin zor bulunmakta ona göre iki tür de aracı olmalıdır. Bazen ikisini de bulamadığında atları, atlar için eyerleri, motosiklet gibi seçenekleri de olmalıdır. Resmi dairelerde dayılar edinmesi, rüşvet vermesi, güzel kadınlardan çevre edinip işlerini gördürmesi gibi çözümler belirtir.

Rapor hakkında Adam, patronu için her soruna sıralı çözümler sıralar. Birisi olmazsa diğerini kullanarak mutlu yaşamayı sürdürebileceğini söyler. Bu kadar sıkıntı içinde eşi ile de sıkıntı yaşayacağından bir de imam nikahlı, her ihtimale karşı da iki metres edinerek mutlu bir ilişki yaşayabileceğini belirtir. Adam araya araya sonunda bulduğu dünyanın en iyi doğası ve en iyi insanların yaşadığı ülkede nasıl yaşaması gerektiğini belirten raporu göndererek ondan haber beklediğini söyleyerek mektubunu bitirir.

Bulunamayan ülke Dünyanın Mr. Joseph mektubu alınca çok sevinir. Hemen yanına geleceğini bildirmek için mektup yazar. Ama mektubu göndereceği adres mektupta yazılı değildir. Zarfı ararlar. Sekreter zarfı bir türlü bulamaz. O günden sonra Mr. Hard Siegel'den haber çıkmaz. Hangi ülkede kaldığı ve buranın neresi olduğu bir türlü bulunamaz. Patronu bu ülkeyi bulmak için mektubu gazeteye verir. Bu mektupta bahsedilen ülkeyi bulana on beş milyon dolar verecek ve ölene kadar maaşa bağlayacaktır. Yazar, bilin bakalım burası neresi diyerek yazısını bitirir.

Temalar

Yozlaşma Yazar, ülkede yaşanan ekonomik, siyasi ve toplumsal sorunları sıralayarak sistemdeki sorunları ve yozlaşmayı eleştirmektedir. Elektrik, su, ulaşım, iletişim gibi temel hizmetler aksatılmakta ve yolsuzluk yapılmaktadır. Toplumsal ilişkilerdeki yozlaşma da bu sorunların içindedir. Yazarın bu sorunlar karşısında önerdiği çözümler toplumda bu durumun normalleştirildiğine işaret etmektedir.

BÖYLE BİR KÖTÜ ADAM

Öykü

Orman gezisi Doktorlar, adama hava değişimi önermiştir. O yüzden o köye gitmiş, muhtarın evini kiralamıştır. Gideli iki hafta oluyordur. Köylülerden birinin de cipini kiralamıştır, cipin sahibi köylü de şoförlüğünü yapıyordu. İyi niyetli, tok gözlü biridir. Orman yolunda ciple giderken açıklık alanda şirin, tek katlı bir ev görür. Evin bahçesinde çocuklar, kadınlar ve adamlar vardır. Arabayı kullanan köylü

birisi hakkında kötü sözler söyleyince kim olduğunu sorar. Orman Bölge Müdürü olduğunu, o tek katlı evde yaşadığını söyler. Uzak durmasını tembihler.

Mühendis ile tanışma Adam merakına yenilir. Evin bahçesinde insanlar vardır. Kapı açıktır içeri girer. İltihaplı çibani olan bir adam muayene ediliyordur. Az sonra mühendis ve karısının hasta olan köylülere yardım ettiğini anlar. Onu güler yüzle karşılarlar. Mühendis hastalardan birinin doktora görünmesini söyler, parası olmadığını tahmin ettiğinden de ona para verir ama gitmesi için takipte olacağını da belirtir. Mühendis ve karısının sohbeti çok keyiflidir. Onu yemeğe de davet ederler.

Köylüler, mühendisi kötüler Adam, mühendisin çok iyi biri olduğu izlenimine kapılır. Ama şoförlüğünü yapan kişiye de güveniyordu. Neden öyle dediğini o günden sonra öğrenmeye çalışır. Gerçekten de mühendis ile ilgili kimin ağzını arasa çok kötü biri diyor ama kötülüğünün ne olduğunu sorunca “Bana dedikodu yaptırma” diye konuyu kapatıyordu. Adam günden güne daha da merak etmiştir.

Mühendisin iyilikleri Mühendis geldi geledi orman yangını çıkmaz olmuştur. Dört tane olan gözetleme kulesini yetmişe çıkarmıştır. Ormanda ağaçlar arasına yollar yaptırmış, yangın çıkarsa kolay söndürmek için önlem almıştır. Kaçak odun kesenlere göz açtırmıyor ama parasızlıktan yaptıklarını bildiğinden hapse girip ceza vermelerine de gönlü el vermiyordu. Aldığı aylıktan fazlasını yoksul köylüye dağıtıyordu. Köydeki okulu kendi cebinden tamir ettirmiştir. Yukarı köylerden birisi haklı bir sebepten Orman Bakanlığı’na dava açsın diye avukat parasını kendisi vermiştir. Daha bir sürü iyiliği vardır. Karısı çok zengindir, çocukları okumuş, evlenmiştir. Karı koca emekli olup boş boş duracağına iyilik yapıyorlardır.

Durum anlaşılır Adam bunca iyilik sonrası köylülerin neden mühendisi sevmeyişini anlamaz. Rüşvet almıyor, sapıklık yapmıyor, ahlaklı bir aile yapısına sahiptir. Çalma, usulsüz iş yapma gibi durumlarda yoktur. Ama hiç kimse bu konuda sır vermiyordu. Mühendisin görevden alınması için sık sık imzalar toplanıp dilekçe veriliyor ama görevden de alınmıyordu.

Adamın artık gitme zamanı gelmiştir. İnsanların ağzından laf almak için bazen de direkt sorarak konuyu açıklığa kavuşturmak istese de hiçbir şey öğrenemez. Kasabaya gittiğinde şikâyet dilekçelerini toplayan avukata durumu sorup son kez şansını dener. Avukat işin aslını anlatır. Köye ne zaman iyi bir memur gelse ve köylü onu övse hemen başka yerde görevlendiriliyordu. Ne zaman kötü bir memur gelse ve memur gitmesini istese görevde kalıyor, kimse dilekçeleri önemsemiyordu. Şimdi mühendis gitmesin diye, memnuniyetleri devletin kulağına gider diye herkes sürekli mühendisi kötü anıyor ve sürekli şikâyet dilekçeleri veriyorlardır. Bu köy hiçbir zaman iktidar partisine oy vermediği için cezalandırılıyordu. İktidar partisinin memurları da bu konuda köylü ile birlik oluyordu. Çünkü iyi çalışanlar gitsin istemiyorlardır.

Kaymakam hakkında O gün herkesin kaymakamı övdüğünü öğrenir. Sadece otobüste yanına oturan birisi kötüler. Ona nedenini sorduğunda kaymakamın atandığını, henüz kimsenin haberi olmadığını, gittiğini öğrendiklerinde kaymakam hakkında ne düşündüğünü tekrar sormasını söyler.

Temalar

Çıkarıcılık/Adaletsizlik Köy için sürekli faydalı işler peşinde olan mühendisin her daim kötülenmesi, halk tarafından seilmeyen kaymakamın ise övülmesi sisteme bir eleştiri niteliğinde verilmiştir. Köylü bu adaletsizliğe kendi içine bir çözüm bulmuş, bu sayede kendisine hizmet eden devlet memurunu köylerinde tutabilmiştir. Bu öyküde yönetenlerin önceliği siyasi çıkarlar olarak ön plana çıkmaktadır. Başarı, fayda gibi unsurların değil siyasi çıkarların ve iktidara bağlılığın önemsenmesi eleştirilmektedir.

SÜRÜCÜ, YOLCUSUNU NEDEN DÖVDÜ

Öykü

Dolmuştaki sıkışıklık Adam dolmuş durağına gelir. Şansına en öndedir ve hemen bir araba yanaşır. Gelen araba yeni model küçük yerli arabalardandır. Arka taraf doludur. Şoförün yanındaki koltukta şişman biri oturuyordur. Normal cüsseli birisi olsa iki kişi rahat sığıyordur ama bu adam tek başına oraya zaten zor sığmıştır. Ön koltuğa sığabilmek için epey zorlanır. Kendisi de pek zayıf değildir. En sonunda kapıyı kapatabilecek kadar sığışırlar. Ama adeta iki ayrı insan bir olmuşlar gibi iç içe geçmişlerdir.

Dolmuştaki ortam Şoför arabasına hiç zayıf yolcu binmediğini, küçücük olan arabasına nedense hep memleketteki şişmanların bindiği ile ilgili espriler yapar ve birazda söylenir. Herkes güler. Arabadaki yolcular ve şoför sürekli şakalaşır, keyifle sohbet ediyorlardır. O kadar gülüşmeler oluyordur ki adam geç kaldığı halde hiç şikayetçi değildir. Arabadaki sohbet ortamı hoşuna gitmiştir. Ama kendisi hiç söze karışmıyordur. Konuşacak durumda değildir. Diğer adamın karnı guruldasa kendinin mi onun mu karnından ses geliyor anlayamayacak kadar sıkıştır.

Hamam ile ilgili konuşmalar İleride trafik sıkışır. Araba yavaşlar. Yanındaki şişman adam yolun ilerisinde bir süredir yıkma çalışmaları süren hamam ile ilgili bir şeyler söyler. Şoför de meraklanır ve ona sorular sorar. Şişman adam hamamın sahibi olduğunu ve altı yüz seksen bin liraya, ucuza sattığını söyler ve hayıflanır. Şoför az kaldı kaza yapacaktır. Rakamı duyunca şaşırır. Sonra anlaşılır ki hamam adama aileden kalmamıştır. On bir yıl önce İstanbul'a gelmiş hamamda çalışmaya başlamıştır. Sonra ikinci bir hamama da işe girmiştir. Zamanla bu iki hamamdan da hisse almıştır. Öteki hamamın on dokuzda üç, diğerinin ise iki yüz yetmiş dört hissede biri onundur.

Ortam gerilir Şoför adamla sohbet ederken dolmuştaki hava dağılır. Kimse sesini çıkarmıyordur. Şoför, adam hamamlarla ilgili bir şey söyledikçe şaşkınlıkla arabayı yalpalatıyor, neredeyse kaza yapacak hale geliyordur. Adamın kazıklandığına ya da işlerin aleyhine olduğuna dair bir konuşmayı yanlış anlarsa keyifleniyordur. Adam on üç bine aldığı hamam hissesini altı yüz sensen bin liraya satmıştır. Hükümetin aldığını söyler. Ederinin bir buçuk milyon olduğunu, daha fazla almak için avukat tuttuğunu anlatır.

Şoför, yolcuyu döver Şoför arabadakilere çok kısa bir işi olduğunu, yoldan sapacağını ama gecikme olmadan kestirmeden herkes zamanında bırakacağını söyler. O kadar nazik söyler ki kimse sesini çıkaramaz. Zaten onlara sormadan da sağdan döner. Gittikleri yer iyice sapa bir yerdir. Kimse yoktur. Boş arazi vardır. Adam, şoförün sıkıştığını düşünür. Şoför arabayı kenara çeker ve adamın olduğu tarafa gelir ve arabadan çıkmasını söyler. Adam ne olduğunu anlamaz. Tedirgin olarak çıkar. Daha sonra şoför şişman adamın yakasından tutar ve ona çıkmasını söyler, çaresiz o da çıkar. Şoför şişman adamı dövmeye başlar. Şişman adam bir şey yapmadığını, neden ona vurduğunu soruyor ama yanıt alamıyordur. Bu arada adam ve arkadaki müşteriler aralarında adamı niye dövdüğünü konuşur. Kimse neden dövdüğünü bilmiyordur, anlamamıştır ama sormaya da çekiniyorlardır. Şoför sıksa diğer herkes şişman diye sinir olmuş olabileceğini ve sıranın onlara geleceğini düşünüp korkarlar. Bir diğer ihtimal olarak paralarını çalacağını düşünürler. Şoför, şişman adamı döver ve çöplüğe fırlatır. Sonra arabaya binerler ve yola devam ederler. Yolda kimse şoföre neden adamı dövdüğünü sormaz, çekinir. Kimse konuşmadan yola devam edilir. Durağa gelip indiklerinde hala adamı neden dövdüğünü olabileceğini konuşuyorlardı.

Temalar

Eşitsizlik Yolcuların aralarınca sohbet ederek ve şakalaşarak neşe ile gitmesi, yolculardan birinin diğerlerinden sütun olarak sahip olduğu kazançlardan bahsetmesi ile son bulmuştur. Şişman yolcunun hamamlardan sağladığı yüksek kazançlar şoförde gerilim yaratmıştır. Ekonomik zorluklar, geçim sıkıntıları ve toplumsal eşitsizlikler toplumsal ilişkilerde olumsuzluklara yol açmaktadır.

Korku/Duyarsızlık Sürücünün hiçbir açıklama yapmadan yolcuyu dövmesi ve arabadan atması karşısında diğer yolcular şaşkıncı ve sıranın kendilerine gelmesinden korkmaktadırlar. Hiç kimsenin şoföre soru sormaması, dayak yiyen yolcuya yardım etmemesi güç karşısında insanların korkularını ve duyarsızlıklarını göstermektedir.

MEDENİYETİN İLK GİRİŞİ

Öykü

Kasabanın tüccarları Adam, Bey diye seslendiği biri ile konuşur. Kasabasının kıraç görüldüğüne bakmamasını söyler. İstanbul, Ankara, Berlin, Münih gibi şehirlerin tüm büyük tüccarlarının bu kasabadan çıktığını belirtir. Kendi tüccarlarını över. Kasabada kalmama nedenlerini de kendi insanların kandırmak, elinde avucunda ne varsa almak istemediğinden başka şehirlere gittiğini söyler.

Yahudi hikayesi Sürekli karşısındakine kendi kasabalarını överek neden öyle olduğunu kanıtlamaya çalışmaktadır. Başkalarının kasabaları hakkındaki söylentilerinin kıskançlık olduğunu söyler. Kasabaları için Yahudi barınmaz bir yer diye benzetmede bulunur. Bu söylem bir hikâyeden gelmektedir. Bir zamanlar bir Yahudi ve oğlunun eşeğe binip kasaba kasaba dolaştığını, en avanak

nerdeyse oraya yerleşip tüccarlık yapmaya karar verdiğini anlatır. Onların kasabasına gelince oğlunu tembihleyip pazara yollamıştır. Oğlu, kırk parası olduğunu, bu para ile hem karını doyuracak hem susuzluğunu giderecek hem eşeğine yem olacak bir şey satmasını istemiştir. Pazarcı karpuz vermiş yollamıştır. Karpuz çok suludur susuzluğunu giderecektir ve kabuğu da eşeğe yem olacaktır. Bunu öğrenen Yahudi bu akla şaşmış ve orada tüccarlık yapamayacaklarını söylemiştir.

Şeytan hikayesi Adam, bir başka örneğinde kurnazlıkları ile övünür. Kayserilerin kurnazlığı ile bilindiği hatırlatılınca bununla ilgili de bir hikâye anlatır. Kayseri'nin şeytanın doğduğu ve büyüdüğü yer olduğunu kabul ediyordu. Ama Şeytan'ın hamile kaldığı yerin kendi kasabaları olduğunu bir hikâye ile anlatır. Şeytan'ın, kasabalarını kastederek oranın insanının onu bile gebe bıraktığını, bir an önce kaçıp kurtulmak ve çocuğunu büyütme için Kayseri'ye gidip yerleştiğini söyler.

Sutyenin kasabaya gelişi Adamın bir diğer savunması medeniyetin ilk kendi kasabalarından yayıldığıdır. Cumhuriyet'ten sonra aile çay bahçeleri ilk o kasabada ortaya çıkmıştır. Daha önce kadınların sokakta oturacak yeri yoktur. Onlar parkı ikiye ayırmış, tel çekmiş, kadın ve erkeklerin hizmetine sunmuştur. Önceleri sutyen ilk çıktığında ve daha hiçbir yerde yokken Murat Efendi'nin şehirden getirdiği her şeyi sattığı dükkanına getirmiştir. Herkes kuyruk olmuş vitrini incelemiştir. Sutyenin adı daha bilinmiyordu. Ne olduğunu anlamaya çalışmışlardır. Memelik olduğunu öğrenince kadınların bunu ne amaçla taktığını anlamamışlardır. Emziren kadınların aynı inekler gibi sütlerini korumak için taktıkları bir torba olduğunu bile düşünmüşlerdir. Köyden bir erkek sutyeni almak istemiş erkeklere satmadığını söylemiştir. Başka biri dükkâna dalıp sutyeni mıncıklayınca diğeri sanki kendi nikahlı karısını taciz etmiş gibi ona saldırmıştır.

Sutyen kullanımının yayılması Tüm bu olaylar sonrası herkes vitrine gidip geldikçe sutyene bakmaya devam etmiştir. Hiç satılmadığını düşünmüşlerdir. Ama bir gün bir kadın sutyen taktığı için kocasından dayak yiyince işin gerçeği anlaşılmıştır. Murat Efendi bir sürü sutyen getirmiş, vitrindekini yerinden oynatmadan gizlice arkada satmaktadır. Köyün kadınları sutyen yüzünden erkeklerden çok dayak yemiş ama bir süre sonra bunu kabul ettirmiştir. Sutyenin adı bile çok sonra öğrenilmiştir. Diğer kasabalara da onlardan sonra yayılmış ve satılmaya başlanmıştır. Bu yüzden kendi kasabalarının medeniyetin başladığı yer olduğunu, kıraç görüp kanmamasını, yatırımın yapılacağı esas yerin orası olduğunu söyleyerek karşısındakini ikna etmeye çalışır.

Temalar

Modernleşme/Algı Kasaba halkının kurnazlıkları, çıkarlarına göre hareket etmeleri ve sutyen yenilikler karşısındaki olumsuz tavırlarının medeniyet ve akıllılık ile ilişkilendirilmesi eleştirilmektedir. Toplumun algısı bu kurnazlığı ve çıkarıcılığı zekâ ile ilişkilendirme yönündedir. Aynı zamanda şehirlerden kasaba ve köylere doğru yayılan modernleşme ve yeniliklerin, toplum tarafından kabullenilmesi ve yaygınlaşması sürecinin zorluğuna dikkat çekilmektedir.

TURİSTİK BELGEMİZİ GERİ ALSINLAR

Öykü

Dilekçeciye giden kasabalılar Oranın halkı kasabalarının il yapılması için çok uğraşmış ama olmamıştır. Epey kalabalık bir kasabadır. Dilekçeciler sırf dilekçe yazmaz, kasabasının adliyelerde, tapuda, mahkemelerde, belediyelerdeki işlerini de incelemektedirler. Üç kişi dilekçecinin dükkanına girerler. Adam bir şeylerle meşguldür. Başka müşterisi de vardır. Selamlaşırlar ama kafasını kaldırıp bakmaz. Kafasını kaldırıp baktığında bu kez onlara yakınlık gösterir. Hemen elindeki işi çabucak toparlar, müşteriye gönderir ve onları ağırlar.

Müdürlerin önerisi Gelen adamlar sürekli birbirinin sözleri üstlerine konuşuyor, heyecanla dertlerini anlatmaya başlıyordur. Daha önce onların akıllarına okul ve bucak müdürü girmiştir. Kasabalarının adeta bir cennet olduğunu söyleyerek kıymetini bilmediklerini, turizme açılrsa paraya para demeyeceklerini söyleyip durmuşlardır. Avrupa'da ki turistik yerlerin burası gibi güzel olmadığını ama tanındığı için birçok turist gittiğini, eğer kasaba da turizm açılırsa kalkınacağını söylemişlerdir. Havasını, denizini, şarabını, çimeni pazarlayıp para kazanacaktır. Orada fabrika da olmadığından doğası, suyu hiç bozulmamıştır.

Turizm belgesinin alınması Önce kasabalarının akli ermemiştir. Hava, su gibi bedava şeyleri nasıl satacaklarını anlamamışlardır. Okul ve bucak müdürü bu konuda onlara rehberlik etmiştir. Önce kasabanın turistik bölge ilan edilmesi gerekmektedir. Dilekçeciye gelip Turizm Bakanlığı'na dilekçe

yazdırmışlardır. Dilekçeciye teşekkür ederler. Çünkü başkası dilekçesine cevabı aylarca beklerken onun yazdığı dilekçeler hemen cevaplanır ve sonuç buluyordur. Onları de öyle olmuştur. Kısa sürede müfettişler gelmiş ve onay vermiştir. Sonra sırasıyla Kalkındırma ve Turizm derneği kurulmuş, turistik belgeler alınmıştır. En sonunda turistleri çekmek için bir yere para yedirilmesi gerekiyor diye aralarında para da toplamışlardır.

İlk turist kafilesi İlk turist kafilesi için bazı evler boşaltılmış, onlara verilmek üzere ayarlanmış. Yemekler yapılmıştır. İlk turist kafilesi gelince hepsi şaşkındır. Çünkü bekledikleri gibi değildir. Üstü başı toz, kir içinde, yalınayak hippiler gelmiştir. Köylü mecbur onları ağırlamıştır. Davul zurna, ayı oynatma, geleneksel oyunlar hazırlanmıştır. Mecbur töreni yapmışlardır. Turistler yiyip, içip, yatıp, oynayıp, denize girip günlerini geçirirler. Ama köylü perişan olur. Evleri bitlenenler çıkar. Geceleri yüksek müzikle partiler yaparlar.

Kasabanın gençleri Gidenler tavsiye ile başka guruplar gönderir. Sürekli o tarz turistler gelir. Para kazanmak yerine kendi düzenlerinden olurlar, yemek yetiştiremezler. Esrar kullanırlar. Köyün delikanlıları ve genç kızları da onlardan etkilenmiştir. Delikanlılar, turist kadınlarla beraber oluyor, içki ve esrar kullanıyordur. Hatta sonraları genç kızlarda kontrol edilemez olmuştur. Genç kızlardan onlara katılıp başka ülkelere gidenler olmuştur. O kaosta sonradan fark edilmiştir.

Kasabalının pişmanlığı Dilekçeciye gelen üç kişi tüm bunları anlatır. Bucak ve okul müdürlerinden şikâyet eder. Başlarına bu işleri onların açtığını söyler. Turistler gittikçe çoğalıyordur. Bakanlar sayıyı takip etmeye başlamış, turistleri iyi ağırlamaları için genelgeler yollamışlardır. Dilekçeciye, onların ağzından hükümete dilekçe yazmalarını ister. Verilen turistik belgenin geri alınmasını istiyorlardır. Genelgede her sekiz turiste bir yatak düştüğünü, her bir turiste bir yatak düşecek şekilde organize olmaları istemiştir. Halbuki onlar ailecek aynı yatakta yatmaya başlamışlardır. Artık baş edemez olmuşlardır.

Temalar

Kültürel çatışma/Pişmanlık Bilinçsizce yapılan turizm hareketinin toplumda yarattığı kaos ve sorunlar halkı olumsuz etkilemektedir. Gelen turistler ile halkın kültür ve alışkanlıkları arasındaki çatışma, köylünün mekânsal ve ekonomik olarak hazır olmaması bu durumun örneklerindendir. Halkın bilinçsiz kalkınma çabaları hem ekonomik hem kültürel olarak zarara uğramasına ve pişmanlık yaşamalarına sebep olmuştur.

TELESKOP

Öykü

Adam, yazara ulaşır Adam, yazarı görmeye kaldığı otele gider. Odasını arar ve söylediği gibi kendisini beklediğini belirtir. Yazar acelesi olduğunu söylüyor, adam ise bütün kitaplarını okuduğunu, bu konuyla kesinlikle ilgilenmeyeceğini, yazması gerektiğini söyler. Gideceği yere kadar onunla yürüyerek konuyu anlatacağını iddia eder. Yazar ne hakkında deyince anlatmaya başlar. Yirmi dört yıldır, kiracı olarak oturduğu evden çıkıyordur. Ev sahibi ondan, onlarda ev sahibinden memnundur. Evlerini de çok sevmektedirler. Emekli olup ikramiyesi ile ev alana kadar evden çıkmayacaktır ama koşullar onu zorlamıştır. Asıl hikâyede onun evden çıkmasına sebep olan durumdur.

Yeni bir iş fikri Fakültede resim bölümünü kazanmış, memur olmuştur. Ama memur maaşı ile geçinmek zordur. İki çocukları da vardır. Karısına trikotaj makinesi almış, kursuna yollamıştır. Kadıncağız gece gündüz çalışıyor ama hala para yetmiyordur. Geçinmek zordur. Aklını sürekli başka hangi ek iş yapabileceği konusu işgal ediyordu. Bir gün sinemada bir teleskop görmüş ve aklına fikir gelmiştir. Bir teleskop alıp para karşılığı insanlara sırayla kullanıracaktır. Teleskopu alması için birini de ayarlar. İyiliği dokunmuş bir genç, işçi olarak Almanya'ya gitmiştir. Evlerine ziyarete geldiğinde ondan bir şey isteyip istemediğini sormuştur. Durumu anlatıp, söylediği gibi bir teleskop var mı araştırmasını istemiştir. Bulunca ona yazmasını, ondan haber gelmeden satın almamasını tembihler. Ona parasını ödeyecektir.

Dürbün ile ilgili anı Bir süre sonra Almanya'dan mektup gelir. İstedikinden bile güzel bir teleskop bulmuştur. Dağları, tepeleri, ayı ve yıldızları çok güzel gösteriyordu. Adam, hemen almamasını beklemesini söyler. Çünkü önce işlemleri halletmek, başının belaya girmesini önlemek istiyordu. Askerde başına bir olay gelmiştir. Dürbünle sabah akşam evinden gözetlemek yapan birini yüzbaşına söylemiş, adam casusluktan tutuklanmış, kendisi de şahit gösterilmiştir. Adam röntgenci olduğunu,

gece gündüz bir karı kocayı izlediğini söylemiş ama mahkeme uzun zaman sürmüş, adam hapiste perişan olmuştur. Çok sonra serbest bırakılmıştır. Benzer sorunlar yaşamak istemiyordur.

Dilekçe sorunsalı Teleskopun getirilmesi ve kullanılması konusunda izin için dilekçe yazar. Kendisi memur olduğundan başka işte çalışması yasaktır. Dilekçeyi karısı adına yazar. Vilayet sıkı yönetim varken onların ilgilenmesi gerektiğini söyleyip günlerce şuben şubeye dolaştırdıktan sonra Sıkıyönetim Komutanlığı'na yönlendirir. Üç ay bekletirler onlarda Merkez Komutanlığı'na yönlendirir. Daha önce bu konuda bir izin alınamadığından kimse konuyu nasıl yöneteceğini bilmiyordur. Almanya'daki genç ise acele etmesini bir daha böylesini bulamayacağını söylüyordur.

Eve yapılan baskın Merkez Komutanlığı'na gitme planı yapar. Önce alışveriş yapıp poşetlerle evine gider. Ama onu gören esnaf dükkanına kaçıyor, yüzüne bakmıyor, ne olduğunu söylemiyordu. Evinin sokağı çok kalabalıktır. Herkes toplanmıştır ama kimse onunla konuşmuyordu. Eve girer bakar ki ev darmadumdur. Annesi ağlamaktan konuşmuyordu. Her taraf dağıtılmıştır. Jandarmaların eve baskın yaptığını, evi aradıklarını, karısını alıp götürdüklerini söyler. Götürdükleri yeri de söylemişlerdir.

Yanlış anlaşılma Adam telaşla Merkez Komutanlığı'na gider. Ağlayarak derdini anlatmaya çalışır. Karısının suçu olmadığını, memuriyetinden dolayı dilekçeyi onun adına yazdığını söyler ve durumu izah etmeye çalışır. Komutan durumu öğrenir. Arama ve tutuklama emrini kimin verdiğini öğrenmeye çalışır. Çünkü o izin çıktığını hatırlıyordu. Kararı tutanağa geçiren yazman getirilir. Diğer kağıtlarda tevkif yazıyordu. Bir tek teleskop ile ilgili kararda tetkiki yazıyordu. Yazman gözden kaçırmış bir de tutuklanma diye dalgınlıkla eklemiştir. Yanlış anlaşılma giderilir. Karısı ile eve dönerler. Bu olay olalı altı yıl olmuştur ama o günden beri komşuları onlara sırtını dönmüştür. Muhtar jandarma ile yaşadıkları olaydan sonra onların başları belaya girebilir diye uyarmıştır. Muhtar, ayrıca kendisine düşen işleri zorlaştırıyordu. Mahallede kimse onlara selam vermiyordu. Çocuklar da dışlanıyor, ağlıyorlardı.

Yeni bir ev Teleskop ise Almanya'dan getirilmiştir. Kafasındaki işi gerçekleştirmiş, çok da iyi para kazanmıştır. Şimdi teleskopu kaynatasına vermiştir. Onun paraya ihtiyacı vardır, o çalışıyordu. Adam emekli olmuş, ikramiyesine ev olmadığı için alamamıştır. Başka semtte daire kiralamışlar, eski eşyaları değiştirmişler, taşınmışlardır. Bir yıllık kirayı da peşin vermişlerdir. Adam, başlarına gelenleri yazmasını istiyordu. Teşekkür ederek vedalaşır ve oradan ayrılır.

Temalar

Bürokrasi/Yoksulluk Bürokratik işlerdeki hantallık ve aksaklıkları bireylerin yaşamına olumsuz etkileri abartılı öğelerin ve mizahi durumların anlatıldığı bir öykü ile eleştirilmektedir. Bürokrasideki katı kurallar, memur olmasına ve ek iş yapmasına rağmen geçinemeyin bireyin başka ek işler için çabalaması sitemdeki ve ekonomideki zorluklara işaret etmektedir.

Toplumsal dışlanma/İki yüzlülük Yanlış anlaşılma ve bürokrasideki karmaşa sebebiyle evi jandarmalar tarafından basılıp, karısı gözaltına alınan adam ve ailesi mahalleli tarafından dışlanmaktadır. Muhtar onları hedef göstermekte, resmi işlerinde zorluk çıkarmakta, kaç yıllık komşuları onları görmezden gelmektedir. Bu durum toplumun ikiyüzlülüğünü göstermektedir. Ailenin yaşadığı dışlanma yalnızlaşmasına sebep olmaktadır. Yazar, toplumdaki bu zihniyeti eleştirmektedir.